

SOCI. ALRÅ DGIV EREN

DANSK SOCIALRÅDGIVERFORENING

09|20

GUIDE

Sådan får du mere ud
af din supervision

ARBEJDSMILJØ

Flere kommuner rammer
DS' vejledende sagstal

FRA GUDS STRAF TIL EN KAMP OM HJÆLP

08

"Børn har selv opskriften på, hvad de har brug for"

Børn fra brudte familier fylder både i Camilla Semlovs arbejde som skolesocialrådgiver – og i fritiden, hvor hun skriver om skilsmissebørn og driver det lille firma "hele delebørn".

Foto: Lisbeth Holten

FRA GUDS STRAF TIL EN KAMP OM HJÆLP

Hvorfor er levevilkårene for mennesker med udviklingshandicap så meget ringere end næsten alle andres, når de lige som os lever i et af verdens mest velstående lande? Læs interview om handicappolitik i historisk perspektiv og bliv også klogere på socialrådgiveres og eksperters bud på udfordringer og løsninger på området.

Foto: Dansk Forsorgshistorisk Museums bibliotek

20

Vi træffer som udgangspunkt ikke en afgørelse uden at møde familien og børnene. Det kunne vi sagtens have gjort før.

Amalie Winther Frost, socialrådgiver, Aarhus Kommune, som arbejder med Sverigesmodellen på børnehandicapområdet.

32

Flere kommuner rammer DS' vejledende sagstal

Dansk Socialrådgiverforening har netop udsendt nye, vejledende sagstal. Flere kommuner matcher DS' vejledende sagstal, men mange steder er man stadig langt fra et "forsvarligt sagstal".

Illustration: Morten Voigt

38

"Det er frustrerende, når jeg er underlagt lovgivning, som går direkte imod min faglighed"

Jeppe Rohde Fransson er socialrådgiver i Gladsaxe Familieafdeling

10

Guiden

Hvad gør du ved sagen, og hvad gør sagen ved dig fagligt og personligt? Det er essensen af den klassiske supervision.

Kontakt redaktionen på
redaktionen@socialraadgiverne.dk

04 NYT FRA DS

06 SOCIALT NYT

08 MEDLEM NR. 11.568

"Børn har selv opskriften på, hvad de har brug for".

10 GUIDEN

Sådan får du mere ud af din supervision.

13 BØGER

14 TEMA: HANDICAP

Fra Guds straf til en kamp om hjælp.

20 "VI ÅBNER PANDORAS ÆSKE FØR DEN EKSPLODERER"

I Aarhus arbejder socialrådgiverne med Sverigesmodellen på børnehandicapområdet.

22 FEM BUD PÅ DE STØRSTE UDFORDRINGER

24 TO SIDER AF SAMME SAG

Er en retssikkerhedsfond en god idé? Vi har spurgt en aktivist og en politiker.

26 LEDER

Nødvendig afdækning af det specialiserede område.

26 MIN MENING

27 REGIONSLEDER

Brug din stemme

27 PRAKSISKLUMME

Værdighed kan også være en rodet lejlighed.

28 JURA

Ny lov begrænser adgang til hjemgivelse af tvangsanbragte børn.

29 DEBAT

29 MIT ARGUMENT

30 ANALYSE

Vores fællesskab er forudsætningen for en god overenskomst.

32 FLERE KOMMUNER RAMMER DS' VEJLEDENDE SAGSTAL.

DS har netop udsendt nye, vejledende sagstal.

37 KULTUR

38 REFLEKSION

39 KONTAKT

39 KALENDER

MIT YNDLINGSORD

Sprog har magt. Derfor skal vi bruge det med omtanke. Har du et **yndlings- eller hadeord** så skriv til os på ord@socialraadgiverne.dk

Katja Hoffmann Barfod

Socialrådgiver i fagforeningen 3F, og bestyrelsesmedlem i DS' Region Øst.
Hendes yndlingsord er:

FAGLIGT FÆLLESSKAB

Fællesskab er i Den Danske Ordbog blandt andet defineret som samhørighed.

Som efterhånden garvet fagforenings-politiker er mine yndlingsøjeblikke der, hvor alt går op i en højere enhed. Når fagfæller møder, eller genser, hinanden til nogle af de mange medlemsarrangementer, som jeg har været med til gennem årene. Når der sparres, lyttes, videndeles, socialiseres og udvikles mellem socialrådgivere, så højnes fagligheden.

At være med til at sætte præg på dette, og forfine indsatsen fra gang til gang er noget af det, der giver aller-mest mening for mig, og jeg har til disse arrangementer haft de mest betydningsfulde oplevelser i DS-regi. Tak for det.

Dansk Socialrådgiverforening

Udgives af Dansk Socialrådgiverforening, Toldbodgade 19 B, 1253 København K, telefon 7010 1099, ds@socialraadgiverne.dk, www.socialraadgiverne.dk **Ansvarshavende redaktør** Mads Bilstrup, mb@socialraadgiverne.dk **Redaktør** Susan Paulsen sp@socialraadgiverne.dk **Debatredaktør** Linda Havanna Hansen, lhh@socialraadgiverne.dk **Journalister** Bjarke Hartmeyer Christiansen, bhc@socialraadgiverne.dk, Lærke Øland Frederiksen, lof@socialraadgiverne.dk **Layout** Signe Christiansen, sic@socialraadgiverne.dk **Annoncer** til Socialrådgiveren, Socialraadgiverjob.dk og Dansk Socialrådgiverforenings nyhedsbrev tegnes af: Media-Partners, telefon 29 67 14 36, www.Media-Partners.dk/medier **Stillingsannoncer** marianne@media-partners.dk **Tekstsideannoncer** joergen@media-partners.dk **Deadline** for annoncer til 10/2020 er 2. oktober **Deadline** for annoncer til 11/2020 er 30. oktober **Forside:** Dansk Forsorgshistorisk Museums billedarkiv **Tryk** Stibo **Årsabonnement** 910 kr. inkl. moms. Løssalg 70 kr. pr. nummer plus forsendelse **Socialrådgiveren udkommer** 12 gange om året. Dette nummer udkommer 10. september 2020. Artikler og indlæg er ikke nødvendigvis udtryk for organisationens holdning. **Kontrolleret oplag:** 18.595 **Trykt oplag:** 18.700 **ISSN** 0109-6103

Foto: Lisbeth Holten

Valg i DS

DS-TOP GENVALGT UDEN MODKANDIDATER

Selv om afstemningen til DS-valget først går i gang den 14. september, står det allerede nu klart, at Mads Bilstrup og Ditte Brøndum fortsætter parløbet som formand og næstformand for Dansk Socialrådgiverforening. Der var ingen modkandidater til de to poster – så de er genvalgt ved såkaldt fredsvalg.

I forbindelse med genvalget siger Mads Bilstrup:

– Jeg ser frem til at fortsætte arbejdet sammen med Ditte og alle andre i DS. Vi har mange vigtige opgaver foran os og et godt fundament at bygge på. En af de vigtige opgaver er den kommende overenskomstforhandling, hvor vi kæmper for socialrådgivernes løn- og arbejdsforhold. En anden vigtig opgave er at omsætte den enorme ressource, vi har, i form af vores medlemmers viden og erfaringer. Vi skal bruge det til at være med til at forme socialpolitikken og de rammer, vi arbejder under.

Ditte Brøndum glæder sig også over genvalget:

– Det er fantastisk at få lov at fortsætte arbejdet med at skabe ordentlige vilkår for det sociale arbejde. Rammerne og arbejdsmiljøet for os socialrådgivere vil fortsat være et kæmpe fokusområde i de kommende to år. Og der er brug for at styrke socialrådgiverfaget, så vi får mulighed for at udvikle vores kompetencer hele livet igennem – for målet er at flytte faget derhen, hvor socialrådgiverne kan holde til et langt arbejdsliv.

Trine Quist, som er formand for DS' Region Nord, og Rasmus Balslev, som er formand for DS' Region Øst blev også valgt ved fredsvalg. Trine Quist kvitterer for genvalget: – Jeg er helt vildt glad – og meget stolt og ydmyg over den tillid jeg bliver vist. Jeg glæder mig så meget til at fortsætte arbejdet sammen med de andre valgte, medlemmer og medarbejdere i DS.

Rasmus Balslev takker for tilliden:

– Jeg er først og fremmest taknemmelig over at kunne få lov at repræsentere mine fagfæller i yderligere to år. Det er et privilegium, jeg bærer med stor ansvarsfølelse. Det er ekstremt meningsfuldt at arbejde for bedre rammer og facilitere et stærkt sammenhold blandt socialrådgiverne, så tak for tilliden.

Læs mere om det igangværende valg på socialraadgiverne.dk/valg – og se også alle kandidaterne i valghæftet, som er sendt til dig sammen med fagbladet.

DS-valg

STEM SENEST 27. SEPTEMBER

Din sidste chance for at stemme til valget i Dansk Socialrådgiverforening er 27. september kl. 24.00. Der er kampvalg til formandsposten i Region Syd og til hovedbestyrelsen, hvor der er 20 kandidater til 10 pladser.

Valgresultatet offentliggøres 28. september kl. 12.00 på socialraadgiverne.dk/valg

Beretning

INDBLIK I HOVEDBESTYRELSENS ARBEJDE

Du kan kigge den afgående hovedbestyrelse over skulderen og få indblik i arbejdet i Dansk Socialrådgiverforening ved at læse hovedbestyrelsens skriftlige beretning. I de seneste to år har især socialrådgivernes arbejdsmiljø været et gennemgående tema med en arbejdsmiljøkampagne, som har involveret en række medlemmer.

Læs hovedbestyrelsens beretning på socialraadgiverne.dk/beretning

Tidlig pension

GLEM IKKE PSYKISK NEDSLIDTE

Udspillet om tidlig pension er et godt skridt på vejen imod bedre vilkår for lønmodtagerne. Men det er de færreste socialrådgivere, der får gavn af ordningen. Derfor er der stadig brug for et opgør med den stigende pensionsalder og en ordentlig indsats imod psykisk nedslidning, pointerede DS' formand, da regeringens længe ventede udspil blev offentliggjort.

Tilbageblik

SÅDAN SKREV VI I SOCIALRÅDGIVEREN NR. 16 1985

1985: Hovedproblemet er ikke den enkeltes forhold til racisme, men den holdning, samfundets behandling af minoritetsgrupper er udtryk for. Vi har ikke brug for skærpede retsregler eller mere politiovervågning – det ændrer ikke på klassemønstre. Vejen ud af dette morads er en effektiv indsats mod samfundets mangfoldige måder at give sårbare minoritetsgrupper en nedværdigende eksistens, skrev formand Carsten Andersen efter en sommer med sammenstød mellem "hjemmeføddinge" og iranske flygtninge.

2020: Statsministeren har fået kritik for at udtale sig racistisk, da hun sagde: "Man skal ikke være bange for at tage hjem om aftenen, fordi der er 15-17 indvandrerdræbe, der ikke kan finde ud af at opføre sig ordentligt."

DANSK LØSNINGSFOKUSERET INSTITUT

— grundlagt 2016 —

Udbyder af løsningsfokuseret træning, kurser og uddannelse, akkrediteret efter internationale standarder.

Den Løsningsfokuseret Mentor

- start torsdag d. 26. November 2020

5 dage - 3 moduler over 2 måneder med teoretisk viden og praktiske færdigheder i at mentere borgere ud fra løsningsfokuserede antagelser og metoder.

For dig, hvis arbejde fokuserer på at skabe og understøtte forandringer, der arbejder i retning af (erhvervsmæssig) afklaring og/eller tilbagevenden og/eller motivation af samme.

Bliv certificeret...

Løsningsfokuseret Praktiker

- ➔ indsigt og viden om løsningsfokus
- ➔ redskaber og greb til at skabe
- ➔ engagerede samtaler omkring
- ➔ forandring og udvikling.
- ➔ et nærværende studiemiljø
- ➔ praksisnær læring over 9 mdr.
- ➔ små hold med fagfæller

Næste holdstart d. 5.-6. Oktober 2020.

Informationsmøde d. 14. September kl. 19 ONLINE, tilmelding på 26700509.

www.danskløsningsfokuseretinstitut.dk

Leading from one step behind

Et-årig uddannelse

LØSNINGSFOKUSERET SAMTALE

Næste hold
Århus d. 13.1. 2021
København d. 20.1. 2021

SOLUTION

Solution • Pile Allé 6 • 2840 Holte • Tlf. 23 83 75 57
solution@solutionfocus.dk • www.solutionfocus.dk

LØSNINGSFOKUSERET TERAPI & UDDANNELSE

NARRATIVEPERSPEKTIVER

anne@narrativeperspektiver.dk

Østerbrogade 29 3sal
2100 København Ø
tlf 22160065

TAVLEBRUG • det visuelle udsyn i samtaler

Workshop 1 dag • 8. Oktober 2020 • Pris 1.500 kr.

Træning i tavlebrug ift. narrativ samtaleteknik, fortællinger og figur.

FAMILIETERAPEUT UDD. 1. ÅR - KØBENHAVN 2021

12 hele dage • 18. Marts - 24. November 2021 • Pris 21.500 kr.

Familieterapeutuddannelsen for dig som arbejder m. familier & børn.

PARTERAPI - FOKUS PÅ EMOTIONELLE FORTÆLLINGER

Workshop 2 dage • 2. & 3. Februar 2021 • Pris 2.300 kr.

Træning i mentalisering og det emotionelle sprog. Par i konflikt.

INTENSIV NARRATIV SAMTALE KURSUS

4 hele dage • 23 -26. Februar 2021 • Pris 5.900 kr.

Træning af samtalepraksis på højt niveau, terapeutiske greb og teknik.

DAVID MARSTEN - fra USA

Workshop 1 dag • 4. Maj 2021 • Pris: 1500 kr.

Børnsamtale, magisk realisme, narrativ terapipraksis med børn/unge.

PARFORHOLD OG SEXUALITET

Workshop 2 dage • 15. Juni & 16. Juni 2021 • Pris 2.200 kr.

Narrativ parterapi, teori og praksisøvelse og seksualterapi i praksis.

Underviser: Anne Saxtorph

narrativeperspektiver.dk

Otte anbefalinger

PSYKIATRIEN SKAL LØFTES

44 organisationer på tværs af psykiatrien står sammen om anbefalinger til et løft af psykiatriområdet. Det er arbejdsgivere, personale, brugere, patienter og pårørende, som er blevet enige om otte indsatsområder for mennesker med psykisk sygdom.

Dansk Socialrådgiverforening er med, og næstformand Ditte Brøndum peger på nødvendigheden af et markant løft af hele psykiatriområdet:

– Rigtigt mange mennesker er påvirkede af psykisk sygdom, alligevel har området i årevis været underprioriteret. De otte indsatsområder vil betyde et løft af psykiatrien, og den brede opbakning til psykiatriløftet er historisk.

De otte anbefalinger lyder i kort form: **Løft socialpsykiatrien**, så borgere med behov for social støtte hurtigt modtager en fagligt

specialiseret og tilstrækkelig indsats. **Løft behandlingspsykiatrien**, så kvaliteten styrkes, og alle, der har behov, kan (for)blive indlagt.

Løft indsatsen for borgere med behov for en samlet misbrugsbehandling og psykiatrisk behandling. **Et løft, så alle berørt af psykisk sygdom** oplever, at hjælpen er koordineret mellem sektorer. **Løft støtten til pårørende** til mennesker ramt af psykisk sygdom. **Løft den tidlige og forebyggende indsats** for alle borgere med psykisk sygdom. **Et løft, så alle børn**, der har behov, får en systematisk og effektiv tidlig indsats. **Løft mulighederne** for psykiatrisk forskning.

Anbefalingerne er afleveret til socialministeren og sundhedsministeren for at sætte skub i arbejdet med tiårsplanen for psykiatrien.

Læs mere på psykiatriliancen.dk/psykiatriloeftet

Akut hjælp

KRISECENTER FOR BØRN OG UNGE

I midten af august åbnede Danmarks første krisecenter for børn og unge – Joanna-huset – som socialrådgiver Jette Wilhelmsen har taget initiativ til. Det er placeret på Christianshavn i København, men vil være et landsdækkende tilbud. Krisecenteret har åbent hele døgnet, så børn og unge i akut krise kan få hjælp.

Beskæftigelse

RESSOURCEFORLØB UDEN RETNING

Lange ressourceforløb uden konkrete job- eller uddannelsesmål udgør en risiko for, at borgerne ikke får den indsats, de har brug for, konkluderes der i to rapporter fra Deloitte. I 45 procent af sagerne får kommunerne ikke beskrevet et konkret uddannelses- og jobmål.

Læs de to rapporter om ressourceforløb og jobafklaringsforløb på STAR.dk

OPHOLDSSTEDET HOSTRUPHØJ

På Hostruphøj arbejder vi professionelt med børn, unge og familier der har behov for en struktureret hverdag med vægt på hjemlige omgivelser. Institutionen er beliggende i Hobro med udsigt over Mariager fjord og med moderniserede velfungerende rammer.

Vi hjælper børn og unge, sammen med deres familier, til at tackle deres situation og sikre dem et godt fundament for udvikling.

Vi tilbyder:

- Døgnanbringelse
- Akutanbringelse, ned til ét døgn
- Aflastning
- Heldagsskole

Vi har tre afdelinger:

Døgnaflastningen, for børn og unge i alderen 6 til 18 år.
Pris: 2.316,00 kr. pr. døgn.

Aflastningsafdelingen, til biologiske familier eller plejefamilier, hvor der er behov for aflastning i ned til ét døgn om måneden.

Pris: Fredag- til mandagsdøgn 2.132,00 kr. pr. døgn.

Pris: Mandag- til fredagsdøgn: 1.814,00 kr. pr. døgn.

Intern specialskole Her visiteres til et heldagstilbud gennem PPR Mariagerfjord Kommune. Pris: 23.404,81 kr. pr. måned. Der tilrettelægges individuelle tilbud, alt efter hvilket behov børn, unge eller familierne har.

Vi har ansat faguddannet personale, hvilket vil sige at det f.eks. er pædagoger der varetager det pædagogiske arbejde, en kok der laver maden og lærere der underviser børnene/de unge.

Kontakt:

Kitt Palbjørn-Pedersen, Forstander
Tlf. 98520688 eller 30870688

BOSTEDET
CAROLINE MARIE

UNG I CENTRUM

Selvejende institution under Fonden Mariehjemmene. Privat, uafhængig, non-profit, humanitær.

Caroline Marie er et flerfagligt bosted for unge mellem 16 og 25 år med psykosociale udfordringer som personlighedsforstyrrelser, ASF, angst, skizofreni, spiseforstyrrelser mv. Sammensætningen er væsentlig for at afspejle diversiteten i det omgivende samfund og undgå stigmatisering.

Vores indsats er recovery-orienteret og anerkendende. Vi inddrager den unge i bostedets hverdagsliv og i spørgsmål om hans/hendes livssituation. Afgørende for os er, at den unge deltager i beboermøder, ansættelsesamtaler (demokrati/ankendelse) og udviklingsmøder (fremtid/trivselsvejning/ankendelse). Målet er, at vores unge kommer til at klare sig i egen bolig.

Vores team af ergoterapeuter, pædagoger, sygeplejersker, psykomotoriske terapeuter og socialrådgivere samt pædagogiske medarbejdere (tidligere beboer) udsluser unge til egen bolig med/uden støtte.

BOSTEDET CAROLINE MARIE
GOTHSRSGADE 141
1123 KØBENHAVN K
FORSTANDER GITTE MUNICH-HANSEN
TELEFON / 3312 0913
MAIL / CAROLINE@MARIEHJEMMEN.DK
WEB / WWW.MARIEHJEMMEN.DK

caroline marie
LIVET ALLE TIDEN MED OS

23 GODKENDETE PLADSER
TIL 55 66, STK. 1, NR. 5 OG 107

- 20 pladser i Gothersgade med døgnpersonale, vågen nattevagt
- Udslningslejligheder tæt på Lergravsparken Metro på Amager
- De unge flytter oftest efter 2,5 år
- Differentierede støtteforløb og takster i samarbejde med den unges hjemkommune

I HJERTET AF KØBENHAVN

- To minutter fra Nørrebro Station
- Lige over for Botanisk Have
- Tæt på Søerne, fitness, biograf, cafeer og uddannelsesmuligheder

Soranahus

Opholdssted godkendt til unge mellem 12 og 18 år, med mulighed for forlængelse til det 25. år.

Vores slogan er "Vejen til et godt liv". Vi danner rammen om en gruppe unge, der af forskellige årsager ikke kan bo hjemme mere. På Soranahus er den pædagogiske forståelses ramme neuropsykologi og neuropædagogik.

Vores pædagogiske hjørnesteen og værdier er baseret på struktur, low arousal med en anerkendende og mentaliserende tilgang samt kognitiv adfærdstherapi.

Teamet på Soranahus er sammensat ud fra et helhedsorienteret menneskesyn, som har relevans for den daglige behandling.

Hos Soranahus får de unge en unik mulighed for at starte på en frisk i et trykt og familiært miljø, hvor de får styrket deres selvværd, selvtilid og egen identitet.

- Høj faglighed i familiært miljø
- Døgnbehandling, aflastning og familiebehandling
- Pædagogisk uddannet team med mange års erfaring

Behandlingsmetode

- Neuropsykologi
- Neuropædagogik
- Mentalisering
- Low arousal

Faglig tilgang

- Mentaliserende tilgang
- Relationsorienteret tilgang
- Anerkendende tilgang
- Ressourceorienteret tilgang
- Spejling

Nu uden venteliste!

Har du en ung som mangler et opholdssted til efteråret? Så kontakt leder Heidi Holst Seeger på Mobil: 51 815 816 eller Heidi@soranahus.dk

Soranahus

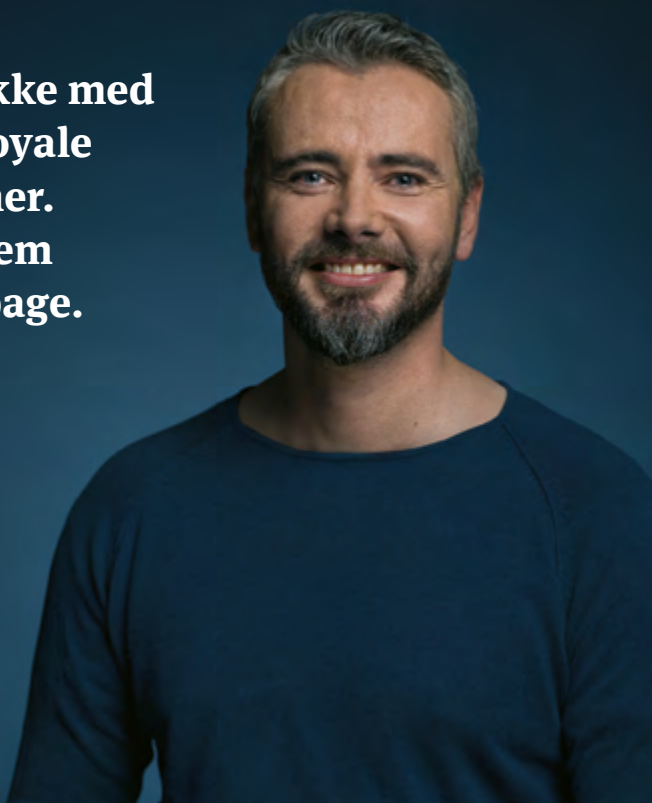
Vejen til et godt liv

Socialpædagogisk opholdssted på Vestsjælland, for op til ni unge mellem 12 og 18 år. (\$66, \$76, \$107)

Læs mere på www.soranahus.dk eller find os på facebook.com/soranahus

Soranahus Undløse, Hovedgaden 16, 4340 Tølløse, Tlf.: 57 80 67 80, Email: mail@soranahus.dk

Vi nøjes ikke med at takke loyale medlemmer. Vi giver dem penge tilbage.

Martin Sørensen er ikke kunde i et forsikringsselskab. Han er medlem af et forsikringsfællesskab, hvor vi er sammen om at sikre hinanden. Som medlem har Martin trofast bidraget til fællesskabet i 21 år. Derfor er han en af de mange, som i december fik del i de over 114.000.000 kr., vi udbetalte i loyalitetsrabat til vores medlemmer sidste år.

Vil du også være en del af forsikringsfællesskabet, så læs mere på bauta.dk

Bauta Forsikring
En del af LB Forsikring

Bauta Forsikring – en del af LB Forsikring A/S
CVR-nr. 16 50 08 36, Farvergade 17, DK-1463 København K

CV

Camilla Semlov
46 år

2019

Forebyggende rådgiver
ved skoler og dagtilbud,
Vordingborg Kommune

Forfatter til "Det næst-
bedste - når far og mor
ikke bor sammen", 2013.
Medforfatter til "Mine
forældre er skilt", 2020

Indehaver af heledele-
born.dk og oplægsholder

Blogger på folkeskolen.dk

1999

Uddannet socialrådgiver

”

**Forældrene forstår nogle gange først budskabet,
når deres barn siger: 'Når min mor siger tingene
på sådan en sur måde til min far, får jeg ondt i maven.'**

Camilla Semlov

"Børn har selv opskriften på, hvad de har brug for"

Børn fra brudte familier fylder både i **Camilla Semlovs** arbejde som skolesocialrådgiver – og i fritiden, hvor hun skriver om skilsmissebørn og driver det lille firma "hele delebørn."

Af Mette Mørk
Foto: Lisbeth Holten

Camilla Semlov valgte at skrive den bog, hun selv savnede: "Det næstbedste – når far og mor ikke bor sammen."

DA CAMILLA SEMLOV flyttede fra sin søns far, manglede hun viden om, hvordan man bedst støtter et skilsmissebarn.

– Selv om forældrene er gode til at samarbejde og vil barnet det bedste, kan en skilsmisse være et stort traume for børnene. Og jeg manglede opskriften på: Hvordan gør man det bedst muligt?

Camilla Semlov valgte at skrive den bog, hun selv savnede: "Det næstbedste – når far og mor ikke bor sammen." Bogen er ved at blive oversat til engelsk, hun skriver lige nu på bog nummer tre og er skri-

bent på folkeskolen.dk, hvor hun leverer blogindlæg.

Hun får fagligheden og sin interesse for delebørn til at gå op i en højere enhed, da samtaler med delebørn og deres forældre fylder en stor del af hendes arbejde som skolesocialrådgiver i Vordingborg, hvor hun har to folkeskoler og fem dagtilbud i sit område.

Barnets budskab

Hun vil allerhelst tale med barnet, mens forældrene er til stede – hvis det også er barnets ønske.

– Så kan mor og far få indsigt i, hvad der er på spil for deres barn. Børn har selv opskriften på, hvad de har brug for. I stedet for at vi som fagpersoner forklarer, at børn har antenner og opfanger stemninger, så forstår forældrene nogle gange først budskabet, når deres barn siger noget i retning af: "Når min mor siger tingene på sådan en sur måde til min far, får jeg ondt i maven. Så nu er jeg begyndt at få ondt i maven allerede dagen inden, jeg skal hjem til min far."

Indlæring styrkes

I forhold til pædagoger og lærere, kan børnene også komme med konkrete løsninger på, hvad der er en hjælp for dem i dagligdagen – så

de bedre kan koncentrere sig om undervisningen.

– Jeg spørger for eksempel: "Er der nogen gange, du ikke er så trist i skolen?", og barnet svarer: "Ja, om onsdagen har jeg det faktisk meget bedre. Der har jeg Inge i første time, og hun plejer altid at spørge mig, når timen er gået i gang, om jeg har brug for at snakke i fem minutter.

Camilla Semlov er ikke i tvivl om, at hun tjener sin løn hjem mange gange.

– Jeg kommer i kontakt med familierne langt før, end jeg gjorde som myndighedsrådgiver. Jeg kan handle fra dag til dag og eksempelvis tage kontakt med en skole og få gang i et samarbejde med en familie, hvor barnet måske ikke kommer i skole.

Ny bog på vej

Lige nu arbejder hun med en ny bog om, hvordan man er sammen med sine børn – og opdrager dem uden at skælde (for meget) ud. Hun skriver den sammen med en amerikansk forfatter, der er dansk gift, og den skal først udgives i Italien.

– Det er et større marked end det danske. Måske kommer jeg faktisk til at tjene penge på at skrive en bog. Det har jeg ikke prøvet før. ♦

SÅDAN FÅR DU MERE UD AF

Hvad gør du ved sagen, og hvad gør sagen ved dig fagligt og personligt? Det er essensen af den klassiske supervision. Bliv klogere på, hvad supervision kan hjælpe dig med, og hvad den ikke kan løse.

Af Tina Juul Rasmussen

VÆR OPMÆRKSOM PÅ FORSKELLEN

Kollegial sparring er en faglig samtale, som giver inspiration og løsninger på konkrete udfordringer, skaber overblik og giver ideer til håndtering i praksis.

Supervision er en lærings- og udviklingssamtale, som understøtter faglig udvikling og kvalitet i professionsudøvelsen, og som sætter fokus på personlige og faglige aspekter samt cases fra egen praksis. Supervision sigter mod at skabe overblik, klarhed og retning, bevægelse fra problem til nye perspektiver og læring samt ideer til punkter at være opmærksom på i fremtiden.

DIN SUPERVISION

SUPERVISORENS ROLLE

De fleste organisationer bruger eksterne supervisorer for at skabe et neutralt rum for refleksion.

Supervisorens opgave er, at

- facilitere den type af supervision, der er tale om, og tage ansvar for processen.
- sikre, at det, der sker i rummet, er i overensstemmelse med den kontrakt, der er lavet med deltagerne.
- holde håbet oppe, når samtalen bliver svær, og styre drøftelsens tilbage på sporet.
- stille gode, refleksive spørgsmål hele vejen igennem.

FORSKELLIGE FORMER FOR SUPERVISION

Klassisk supervision

Udvikler og kvalificerer eksisterende praksis.

Videosupervision

Skaber konkrete ændringer af praksis med afsæt i små film fra for eksempel samtalen eller arbejdet med borgeren.

Fagligt fokuseret supervision

Nye handlemuligheder og perspektiver på udvalgte faglige områder.

Uddannelsessupervision

Nye tilgange, metoder og redskaber, som skal indføres i organisationen.

TJEKLISTE INDEN SUPERVISION

Dansk Socialrådgiverforening har lavet en tjekliste, som arbejdspladsen kan bruge, inden der indføres supervision:

✓ 1. OVERORDNEDE RAMMER

- Formål – hvad vil man opnå?
- Mål for supervisionen – et forventet udbytte?
- Evaluering af supervisionen – hvor ofte?

✓ 2. ORGANISERING

- Individuel eller gruppesupervision?
- Tværfaglig eller kun for socialrådgivere?
- Flere forskellige tilbud om supervision?
- Obligatorisk eller frivillig?

✓ 3. KONTRAKT

- Særlige behov hos supervisanderne?
- Individuelle og fælles udfordringer?
- Afklaring af lederens og supervisandernes kontrakt?
- Hvad er supervisionens læringsmål, indhold, forløb, metoder, relationer og rammer?
- Fortrolighed og tavshedspligt?

✓ 4. SUPERVISOR

- Faglig baggrund?
- Ekstern eller intern?
- Ekspert på målgrupper eller processer?

✓ 5. SUPERVISIONSMETODER

- Forbindelse mellem supervisions- og arbejdsmetode?
- Særlig teoretisk tilgang, f. eks. psykodynamisk, systemisk, kognitiv, narrativ?
- Andre læringsformer i supervisionen, f. eks. sagskonsultation, undervisning, træning?
- Sikre tryghed i supervisionsgruppen?

✓ 6. PRAKTISK TILRETTELÆGGELSE

- Hvor, hvor ofte og hvor længe?
- Hvor stor en gruppe?
- Hvordan forbereder man sig?
- Hvad med afbud/aflysninger?

Chefkonsulent Louise Hansen, Københavns Professionshøjskoles afdeling for Social og Beskæftigelse. Her underviser hun, men yder også supervision i særlige forløb på beskæftigelsesområdet. Oprindeligt uddannet socialrådgiver i 1999 og har blandt andet arbejdet i Københavns Kommune og Revacentret.

→ SUPERVISION GIVER BÅDE FAGLIGT OG PERSONLIGT UDBYTT

Er du kørt fagligt fast i en sag, har du brug for at høre kollegaernes refleksioner, eller har du bare brug for at vende spørgsmål om det til tider svære sociale arbejde? Supervision kan være rummet at hente håb og fornyet handlekraft i.

Af Tina Juul Rasmussen

- ALLE, SOM TAGER LIVTAG med mennesker i komplekse livsomstændigheder, har brug for supervision. Socialrådgivere har tilmed handlepligt, men som regel ingen helt entydige svar eller løsninger at gå efter. Her er supervision et godt rum at reflektere i, udfordre hinandens antagelser og faglige uenigheder. Der er en kæmpe risiko for at brænde ud, hvis organisationen ikke stiller den hjælp til rådighed. Eller hvis ledelsen mener, at supervision kun skal fokusere på faglige temaer, som fremmer arbejdspladsens strategier eller mål.

Forny et håb

Sådan siger Louise Hansen, chefkonsulent i Social og Beskæftigelse på Københavns Professionshøjskole. Hun har mange års erfaring både som supervisand i sin tid som kommunal socialrådgiver og som supervisor på beskæftigelsesområdet i sit nuværende job.

– Den klassiske supervision har til formål at gøre den fagprofessionelle klogere på: "Hvad gør jeg ved sagen fagligt set, og hvad gør sagen ved mig og min fagprofessionelle identitet". Der er altså både et fagligt og et personligt aspekt, siger hun og tilføjer:

– Helt banalt kan god supervision skabe håb, hvis du går derfra med et andet blik på din faglighed og handlemuligheder, hvis man er kørt helt fast: "Måske kan jeg faktisk godt håndtere det her". Men går der brok i den, eller bruger du rummet til at ventilere

dårlig energi, så er supervisionen ikke hjælpsom.

Der er også problemstillinger, som ikke egner sig til supervision.

– Det kan være organisatoriske ting, for eksempel mangel på faglig ledelse, for mange sager og dårligt arbejdsmiljø. Det skal bringes op i andre fora. For selv om supervisionen aldrig kan løftes ud af den

Der er en kæmpe risiko for at brænde ud, hvis organisationen ikke stiller den hjælp til rådighed.

Louise Hansen, chefkonsulent, Københavns Professionshøjskole

kontekst, den finder sted i, kan den omvendt heller ikke være et plaster på såret for dårlige vilkår i organisationen.

Nyere former for supervision, blandt andet uddannelsessupervision, understøtter i højere grad for eksempel udviklingsprocesser eller metodeuddannelsesprojekter i organisationen frem for den enkeltes faglige praksis og kan ifølge Louise Hansen også være en gode måde at bruge supervision på.

– Man skal bare være enige om i organisationen, hvilket formål supervisionen skal opfylde. ♦

Fortælling

Kørt over af 70'ernes frigørelsesprojekt

Fruen

En datters historie om kærlighed og frihed, Gyldendal, 288 sider, 299,95 kr.

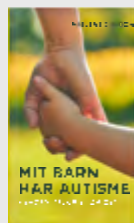
"Hvorfor skriver du ikke en bog om din forfærdelige barndom? Min mor satte fingeren på et ømt punkt med en hånlige udfordring." Sekvensen er hentet fra bogen "Fruen". Forfatteren Malene Lei Raben tog sin mor på ordet og skriver om at vokse op med en mor, der forandringer sig og hvis støtte og loyalitet hun mister som teenager. "Fruen" er en personlig fortælling om sin mors historie og om at være barn af ungdomsoprøret. Først da moderen bliver terminalt syg, får Malene Lei Raben mulighed for igen at mærke kærligheden imellem dem.

"Jeg følte, at min barndom var blevet kørt over af 70'ernes frigørelsesprojekt, hvor forældrenes livsvalg og ideologierne ofte var vigtigere end børnenes trivsel (...). Vi i generation X skulle pinedød blive som dem, overtage deres politiske overbevisning, bære deres frustration og ensomhed, som igen var en konsekvens af deres egne valg og samtidig bekræfte dem i, at de havde gjort alting rigtigt. Jeg elskede og beundrede min mor helt vildt, men hun var sgu ikke helt ufarlig at være datter af."

Vi i generation X skulle pinedød blive som dem, overtage deres politiske overbevisning, bære deres frustration og ensomhed, som igen var en konsekvens af deres egne valg og samtidig bekræfte dem i, at de havde gjort alting rigtigt."

Faglitteratur

Mit barn har autisme - sådan taler vi om det
af Raelene Dundon,
Frydenlund,
184 sider,
269 kr.

Faglitteratur

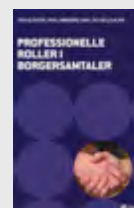
Kampen om lykken
af Alfred Bordado
Sköld og Svend
Brinkmann,
KLIM,
340 sider,
299,95 kr.

Forskning

Hvad vi ved om børn og deres opvækstvilkår,
af Rockwoolfondens
Forskningsenhed,
Gyldendal,
304 sider,
249,95 kr.

Faglitteratur

Professionelle roller i borgersamtaler
af Per Kloster, Poul N.
Dahl og Helle Alrø,
Dafolo,
112 sider,
220 kr.

Anderledes

Hvordan fortæller man sit barn, at det har autisme? Hjælper det barnet at kende sin diagnose? Hvordan fortæller man det til andre i barnets omgangskreds, at ens barn er anderledes end flertallet? Skal man overhovedet sige det? Bogen giver gode råd og eksempler, der hjælper forældre med at indgå i positive samtaler om deres barns diagnose og udfordringer. Forfatteren er psykolog, mor til to børn med autisme og bor i Australien.

Lykkens anatomi

I bogen samles en række stemmer fra en palet af discipliner – psykologi, filosofi, teologi og litteraturvidenskab – for at tegne anatomen af, hvad lykke er for noget. Men også for at se kritisk på, hvorfor vi i dag opfatter lykken som et krav til livet og os selv. I indledningen hedder det: "I lighed med kærlighed og angsten, så sætter lykken ting på spil; den betyder noget."

Analyser af børneliv

Bogen samler en række forskningsresultater om børneliv, der ikke tidligere er blevet udgivet samlet og i en let-tilgængelig form. Man kan læse om social arv i kriminalitet, om skilsmisssers betydning for børn i forhold til uddannelse og kriminalitet, om udviklingen i børns forbrugsmuligheder, om skoleliv og fritidsliv og udsatte børn. Bogens sidste del har fokus på børn af ikke-vestlige indvandrere.

Asymmetrisk relation

Bogen sætter fokus på, hvordan myndighedspersoner kan samtale godt med en borger, når der skal træffes afgørelser med retsvirkning. Hvorfor lykkes nogle samtaler, mens andre ikke gør? Det pointeres, at myndighedspersonen ikke kun skal agere "dommer", men også skal mestre rollen som vært eller gæst, mødeleder, undersøger, fødselshjælper og rådgiver. Bogen henvender sig til fagpersoner, studerende og undervisere.

FRA GUDS STRAF TIL EN KAMP OM HJÆLP

Hvorfor er levevilkårene for mennesker med udviklingshandicap så meget ringere end næsten alle andres, når de lige som os lever i et af verdens mest velstående lande? Det spørgsmål går som en rød tråd gennem bogen "Afhægtet – mennesker med udviklingshandicap og deres levevilkår". Vi har interviewet bogens to forfattere om handicappolitik i et historisk perspektiv – i en tid, hvor retssikkerheden for mennesker med handicap er udfordret.

Af Dorthe Kirkgaard Nielsen

Foto: Dansk Forsorgshistorisk Museums billedarkiv

Coronakrisen har udsat udgivelsen af bogen "Afhægtet – mennesker med udviklingshandicap og deres levevilkår" i et halvt års tid – men et stort fokus på retssikkerheden for borgere med udviklingshandicap som baggrundstæppe har ikke gjort den mindre aktuel.

Hver anden gang, der klages i en sag om børn med handicap, omgøres kommunens afgørelse i Ankestyrelsen, og for voksne med handicap gælder det fire ud af 10 indklagede sager – og antallet af omgørelser er steget gennem de seneste år. En række kommuners brug af resultatlønnede sparekonsulenter på social- og handicapområdet har Ankestyrelsen netop kendt ulovlige. Utilfredsheden med nedskæringer på det sociale område og behandlingen af mennesker med udviklingshandicap vokser og har blandt andet ført til bevægelsen #enmillionstemmer, som er startet på Facebook af flere forældre til børn med handicap.

I 2019 besluttede satspuljepartierne at oprette en retssikkerhedsgruppe og et rådgivende organ, som barsler med en analyse af retssikkerheden på det sociale område i 2022.

Og regeringen har igangsat en historisk udredning, som skal afdække forholdene for anbragte børn, unge og voksne på sær- og åndssvageforsorgens institutioner fra 1933-1980. Ligesom den

tidligere udredning i forhold til børnehjem, skal udredningen fastlægge grundlaget for en officiel undskyldning fra staten

Senest har socialminister Astrid Krag igangsat en evaluering af det specialiserede socialområde, hvor Dansk Socialrådgiverforening sidder med i følgegruppen. Ministeren har i den forbindelse pointeret, at det ikke skal være en kamp for personer med handicap at få hjælp, og at den største udfordring for retssikkerheden er stramme budgetter.

Tidligere tiders forestillinger

Det er altså i den kontekst, at bogen "Afhægtet – Mennesker med udviklingshandicap og deres levevilkår" netop er udkommet. Bogen, som er både en lære- og debatbog, belyser levevilkår for borgere med handicap og de politiske holdninger og handlinger, der har defineret vilkårene fra reformationen og frem til i dag.

Uagtet om vi ser borgere med handicap gennem tidligere tiders forestillinger om handicap som Guds straf eller gennem nutidens optagethed af aktivering og økonomihensyn, så har mennesker med udviklingshandicap altid været hægtet af det almene samfund, mener Birgit Kirkebæk og Iver Hornemann Møller, som har skrevet bogen.

Vi har mødt dem på terrassen i forhaven hjemme

Bag om temaet

Gennem en årrække har borgere med handicap og forældre til børn med handicap klaget over, at de ikke får den hjælp, de har behov for, men den hjælp, som den enkelte kommune har råd til. Hver anden gang, der klages i en sag om børn med handicap, omgøres kommunens afgørelse i Ankestyrelsen, og for voksne med handicap gælder det fire ud af 10 indklagede sager.

Samtidig med at socialministeren er i gang med en evaluering af det specialiserede socialområde - hvor Dansk Socialrådgiverforening er med i følgegruppen - har vi talt med eksperter, socialrådgivere og forskellige aktører for at få indblik i udfordringerne - og ikke mindst løsningerne - på handicapområdet.

hos Iver Hornemann Møller, som bor i en lejlighed på Frederiksberg. Snakken går livligt blandt de to pensionerede professorer, der for tre år siden mødte hinanden til en reception og blev kærestes.

I starten af september udkom deres fælles bog, som de håber, kan skubbe på en udvikling, der allerede er så småt i gang. Hvor en folkelig opposition ikke længere vil acceptere behandlingen af mennesker med udviklingshandicap, og hvor et voksende krav om ændringer senest er kommet til udtryk i et borgerforslag om at fjerne handicapområdet fra kommunerne – for at undgå risikoen for økonomisk motiverede afgørelser.

Ringere levevilkår

I bogen kombineres professor dr.pæd. Birgit Kirkebæks omfattende historiske viden og mangeårige arbejde med historiske studier af mennesker med udviklingshandicap med cand.polit. og professor dr.merc. Iver Hornemann Møllers makrosociologiske og økonomiske indsigt i socialpolitikens arbejde. Derudover indeholder bogen mere filosofiske analyser af medmenneskelig solidaritet og anerkendelse i forhold til mennesker med udviklingshandicap.

Og konklusionen er klar: Selv om levevilkårene for mennesker med udviklingshandicap er betydelig forbedret fra reformationen i 1536 og frem til i dag, så har deres levevilkår altid været væsentligt ringere end den øvrige befolknings.

– På samtlige levevilkårsdimensioner er mennesker med udviklingshandicap ringere stillet – på alt fra helbred til arbejde, boligforhold, socialt. På alt, pointerer Iver Hornemann Møller.

Skiftende ideologier

Samtidig spiller ideologiske strømninger en langt mere betydningsfuld rolle for mennesker med udviklingshandicap. For mens den øvrige befolknings levevilkår har varieret med de økonomiske konjunkturer – med fremgang i højkonjunkturer og stilstand

Med racehygiejnens indtog i 1920'erne blev mennesker med udviklingshandicap lige pludselig et problem, fordi man mente, at de var arvemæssigt farlige for det danske samfund.

Birgit Kirkebæk, professor dr.pæd.

eller tilbagegang i kriser, har samfundsstrukturer, manglende anerkendelse og solidaritet samt skiftende ideologier om blandt andet racehygiejne og en øget liberalistisk samfundsforståelse haft afgørende indflydelse på levevilkårene for mennesker med udviklingshandicap. Og stigmatiseringen har ændret sig gennem tiden.

– I perioden umiddelbart efter reformationen er det jo en ideologi, at det er Guds straf til forældrene. At de må have gjort et eller andet galt, hvis de får et udviklingshandicappet barn, og den ideologi hænger ved langt op i vor tid, siger Iver Hornemann Møller og fortsætter:

– Senere hen bliver det tydeligt, da vi kommer i gang med sociallovgivningen i slutningen af 1800-tallet, at der ikke rigtig er plads til mennesker med handicap. Forklaringen er blandt andet, at de er en meget lille gruppe, og vi skal helt op i 1952, før den første organisation for borgere med handicap – forældreorganisationen LEV stiftes. Først i 1992 får mennesker med udviklingshandicap deres egen organisation ULF.

1920'ernes racehygiejne

Ifølge Birgit Kirkebæk blev mennesker med udviklingshandicap først set som en del af de fattige. Siden kom en bevægelse, hvor man begyndte at have fokus på oplæring af mennesker med udviklingshandicap,

TIDSLINJE

Handicappolitik i et historisk perspektiv

Alt fra religiøsitet over politiske ideologier til samfundsstrukturer, internationale strømninger, økonomi, organisationer og enkeltpersoner har haft indflydelse på levevilkårene for mennesker med udviklingshandicap i Danmark. Få overblik over årstal, begivenheder og love med afgørende betydning.

Af Dorthe Kirkgaard Nielsen

ÅR 1000 OG FREM

Helt tilbage fra middelalderen opfattes det som Guds straf til forældrene at få et handicappet barn.

1536

Frem til reformationen i Danmark står kirken for hjælp til de trængende, men efter reformationen beslaglægger kongen og adelen kirkens formuer, og det bliver meget svært at få hjælp.

1683

Efter reformationen var tiggeri nærmest eneste middel til social hjælp for folk, der ikke kunne arbejde. Med Forordning om Betlere fra 1683 forsøgte Christian V at regulere tiggeriet, så kun de, der ikke kunne arbejde, måtte tigge, og de skulle udstyres med et tiggertegn.

At gå tur var i mange år den eneste beskæftigelse for børn med multihandicap. Her er et foto fra 1970'erne med børn med forskellige handicap i selskab med to pædagoger i haven til afd. M - Andersvænge i Slagelse - en af Åndssvageforsorgens store institutioner.

og det førte til hele institutionsopbygningen fra midten af 1800-tallet og frem.

– Med racehygiejnens indtog i 1920'erne blev mennesker med udviklingshandicap lige pludselig et problem, fordi man mente, at de var arvemæssigt farlige for det danske samfund, og der kom en lovgivningsmæssig tretrinsraket med fokus på sterilisering, tvangsdeportation til anstalter og livslang kontrol, forklarer hun.

Mennesker med udviklingshandicap stod nemlig helt i frontlinjen med Forsorgsloven i 1933 med indberetningspligt for lærere, ledere og andre, der havde med børn og unge at gøre. Med den skærpede sterilisationslov Åndssvagebogen fra 1934 – en tvangslov, der kunne tvinge folk ind på anstalter. Og med Æg-

teskabsloven af 1938, hvor ægteskabsindgåelse for åndssvage blev betinget af sterilisation.

Tanker, der havde opbakning fra alle de store partier i Folketinget og fra den brede befolkning.

Opblomstring fra 1959

Omkring år 1940 rejser der sig en kritik fra blandt andre pårørende til udviklingshandicappede i forhold til tvungen institutionsanbringelse, sterilisationslovgivningen og den kontrollerede familiepleje. Kritikken forsøges affærdiget som uberettiget af en kommission nedsat af arbejds- og socialministeren, men kritikken fra offentligheden er ustopkelig.

Kritikerne kæmper for at sikre mennesker med udviklingshandicap levekår så tæt på almindelige

1708
Bekæmpelsen af fattige efter reformationen kulminerer i 1708. Med en fattiglov indleder man en klapjagt på børn til tugt, rasp- og forbedringshuse. Staten opretter fattiganstalter, fattiggårde mv.

1800-TALLET
I store dele af den danske befolkning er der tradition for at give almisser til fattige, og den tradition skåner de udsatte for noget af den klapjagt, fattigloven satte i gang.

1855
Fra 1850 er der en begyndende anstaltsopbygning for mennesker med handicap i Europa og Danmark med fokus på omsorg, oplæring mv. Alt er privat finansieret. I Danmark bliver den første åndssvageanstalt Gamle Bakkehus på Frederiksberg indviet.

1891
Danmark får sin første socialreform. Med loven kommer der en del direkte forbedringer til åndssvage. Hjælp modtages nu i hjemmet eller på anstalter, som staten overtager udgifterne til.

1929
Den første sterilisationslov vedtages. I løbet af 1920'erne bliver racehygiejne for alvor en del af den offentlige debat, og K.K. Steincke – socialdemokratisk socialminister fra 1924 – fører an i kampen mod blandt andet 'åndssvages' muligheder for at få børn.

1934
Steinckes syn på de håbløse og undermålerne – herunder 'åndssvage og sindssyge' – blev en indgroet del af den politiske konsensus, og sterilisationslovgivningen blev løbende skærpet. I 1933 blev der indført indberetningspligt for landets lærere mv., og i 1934 kommer den skærpede sterilisationslov Åndssvagebogen, som er en tvangslov.

Demonstration foran Christiansborg, 1969.

menneskers som muligt, og med Åndssvage-loven fra 1959 bliver den såkaldte normaliseringstanke for alvor indarbejdet i lovgivningen. I bogen nævnes også, at en større professionsbevidsthed – i kraft af en række nye professioner – heriblandt socialrådgivere og socialpædagoger – spillede en rolle i forhold til forbedringerne af de udviklingshæmmedes levevilkår.

– Fra 1959 og frem til årtusindeskiftet sker der en opblomstring med mange flere specialiserede tilbud; små skoler, børnehaver, værksteder og bosteder, hvor fokus er at gøre gammel uret god igen og sikre et liv så tæt på normalen som muligt. Derfor hedder perioden også normaliseringsperioden, forklarer Birgit Kirkebæk.

En periode, der fra sidste halvdel af 1950'erne og flere årtier frem førte til en betydelig forbedring af levevilkårene, både i forhold til økonomi, bolig-situation, fritidsaktiviteter, sundhed og ikke mindst værdighed.

Tilbageslag fra 2007

Som en af personerne i kampen for bedre forhold for mennesker med udviklingshandicap troede Birgit

Kirkebæk, at forbedringerne fra normaliseringsperioden var permanente forandringer, men det fælles bogskriveri med Iver Hornemann Møller har fået hende til at se, at der udelukkende var tale om en kortvarig samfundsmæssig forandring.

– Det har faktisk overrasket mig meget, at de forandringer blot var korterevarende samfundsmæssige forandringer. Men når du lægger Ivers velfærdsforskning og et net af levevilkår ned over mit historiske materiale, bliver det tydeligt dokumenteret, at mennesker med udviklingshandicap har dårligere levevilkår på alle parametre, og at de altid og i stigende omfang bliver hægtet af det danske samfund, fortæller Birgit Kirkebæk og fortsætter:

– Mange mennesker tror, at vi er førende på det her område, men specielt siden 2007 er der sket nogle kraftige tilbageslag.

Retssikkerhed under pres

Ifølge de to forfattere er både levevilkår og retssikkerhed for mennesker med udviklingshandicap kommet gevaldigt under pres de seneste to årtier. I en kombination af et øget liberalistisk samfundssyn, nedskæringer og forringelser i den offentlige sektor, indskrænkning af det kommunale selvstyre og en stadig strammere aktiveringspolitik. Hvor såvel budgetloven fra 2012 og loven om førtidspension fra 2013 har haft store konsekvenser for mennesker med udviklingshandicap.

– Hvis vi kigger lidt på strukturer i dag, så er det blandt andet den moderne variant af arbejdsloven – altså aktiveringspolitikken, som rammer. For når skiftende ministre står frem og siger, at dem, der ikke har noget arbejde, de er ikke rigtige samfundsborgere, ej heller er de med til at bære samfundet frem, så opfattes blandt andre mennesker med udviklingshandicap som samfundssnyltere og overskudsbefolkning, siger Iver Hornemann Møller.

Så aktiveringspolitikken i kombination med et

CV

Birgit Kirkebæk, 82 år, er uddannet lærer og har arbejdet som lærer og skoleleder på en række specialskoler.

Pensioneret lektor og professor dr.pæd. i specialpædagogik på Danmarks Lærerhøjskole. I en årrække professor på Oslo Universitet – Institut for Specialpædagogik.

Har udgivet en række bøger om åndssvagefor-sorgens historie blandt andet om de to ø-anstalter Livø og Sprogø.

Redaktør på Handicaphistorisk tidsskrift.

1938

Med ægteskabsloven af 1938 er Steinckes tretrinsskole i forhold til mennesker, man mener er arvemæssigt farlige for det danske samfund, gennemført. Fra 1938 blev ægteskabsindgåelse for 'åndssvage' betinget af sterilisation. Loven ophæves først i 1989.

1952

Oprettelse af forældreforeningen Lev.

1959

Med Åndssvage-loven fra 1959 slår normaliseringstanken igennem i lovgivningen.

1980

Åndssvageforsorgen og den øvrige særforplejning udlægges til amterne. Hermed får alle børn pligt og ret til undervisning – også udviklingshæmmede.

1980'ERNE OG FREM

En øget liberalistisk samfundsoptættelse sætter sig spor i både socialpolitik og arbejdsmarkedspolitik med fokus på aktivering, ansvarlighed for eget liv og noget-for-noget ideologi.

1992

Oprettelse af ULF – Udviklingshæmmedes Landsforbund.

2007

Med kommunalreformen flyttes handicapområdet fra amterne til kommunerne, og med den stramme økonomiske styring af kommunerne bliver mange tilbud og ydelser nedlagt eller reduceret.

mindre kommunalt økonomisk råderum samt en liberalistisk samfundsopfattelse om idealborgere, der selv tager ansvar for eget liv og en noget-for-noget-holdning om, at skal du nyde, må du yde, giver en historisk og aktuel forklaring på, hvorfor levevilkårene på alle områder i dag er væsentligt ringere for borgere med udviklingshandicap end for den øvrige befolkning, mener han.

Birgit Kirkebæk er enig og peger på en virkelighed, hvor kommunerne synes at tænke mere på økonomi end på rettigheder, når sager om mennesker med udviklingshandicap behandles. Og hvor man igen bygger større bosteder med øget institutionspræg. Hvor maden kommer udefra, og hvor arbejdet skal foregå på matriklen.

– Alt det med miljøskift mellem arbejde og bolig, som betyder utrolig meget for den her gruppe mennesker, er under angreb, fordi det er billigere. Så på flere områder er udviklingen på vej tilbage til før normaliseringsperioden, vurderer hun.

Kommunalreform

Mange nævner kommunalreformen som den store synder, når man taler vilkår for mennesker med udviklingshandicap. Birgit Kirkebæk er enig; kommunalreformen havde omfattende konsekvenser, fordi mange tilbud blev nedlagt eller reduceret – med et stort tab af specialviden til følge, og fordi der i kølvandet på kommunalreformen kom en øget kasse-tænkning i kommunerne.

Iver Hornemann Møller mener også, at der efter kommunalreformen er sket store forringelser, men påpeger, at det ikke handler om selve kommunalreformen.

– I kølvandet på kommunalreformen er statens styring af kommunerne blevet stadigt mere stram, men det kan laves om. Omprioriteringsbidraget, som medfører to procents årlige besparelser, kan afskaffes. Staten kan lade være med at lave ændringer i re-

fusionsbestemmelserne og andre typer stramninger. Så det handler om statslig politik og statslig styring. Ikke selve reformen.

Efterlyser solidaritetsgen

Skal forholdene for borgere med handicap ændres, kræver det ifølge de to forfattere både ændret lovgivning, flere penge til området og et større socialpolitisk engagement i velfærdsstaten – det som politolog Erik Christian Sigaard Christensen har kaldt et solidaritetsgen. Både den medmenneskelige solidaritet – hvor der er respekt for det fødte liv og for det enkelte menneske – men også solidariteten i lovgivningen i forhold til dem, der ikke er i stand til at arbejde.

Forfatterne pointerer, at en ændring af tingenes tilstand kræver, at mange ting presser på samtidigt. Helt som ved opgøret med Steincke. Normaliseringen kom, fordi en række kortevarende samfundsmæssige ændringer kom samtidigt og påvirkede hinanden gensidigt: En voksende gruppe af professionsbevidste socialarbejdere, embedsmænd og videnskabsmænd. En voksende gruppe politikere fra Socialdemokratiet og Konservative, som vendte sig imod Steinckes nedladende menneskesyn. Menneskerettighedserklæringer fra FN og Europa. Og ikke mindst en stærk og bred folkelig kritik af de udviklingshandicappedes vilkår. Alt sammen under en økonomisk vækstperiode.

– Hele vejen gennem historien kan vi se, at oprøret i forhold til udsatte grupper som borgere med handicap kommer nedefra, og det er også, hvad vi ser nu med bevægelsen #enmillionstemmer, forklarer Birgit Kirkebæk og suppleres af Iver Hornemann Møller:

– Skal tingene ændres, skal der være et pres nedefra – fra den almene befolkning. Der skal være nogle stærke handicaporganisationer, som skal alliere sig med de voksende frivillige organisationer, fagbevægelsen og specielt de faglige organisationer som Dansk Socialrådgiverforening, hvis medlemmer arbejder med mennesker med udviklingshandicap.

CV

Iver Hornemann Møller, 81 år, er pensioneret cand. polit. og professor dr.merc.

Har været ansat på Socialforskningsinstituttet, Forvaltningshøjskolen, Handedshøjskolen i København og Sociologisk Institut på Københavns Universitet.

Har haft en række professorater i Portugal, Sverige og Østrig.

2012
Budgetloven vedtages i Folketinget med virkning fra 2014.

2013
Ny førtidspensionslov betyder færre førtidspensioner og fokus på ressourceforløb også for mennesker med udviklingshandicap.

2019
Bevægelsen #enmillionstemmer stiftes.

JANUAR 2020
Regeringen igangsætter historisk udredning af forhold på sær- og åndssvageforsorgens institutioner fra 1933-1980. En udredning, der skal fastlægge, om der er grundlag for en officiel undskyldning til tidligere anbragte.

JUNI 2020
Advokatrådet foreslår, at der oprettes en retssikkerhedsfond, som kommunerne skal betale til, hvis de fejlagtigt har givet afslag på ydelser, som borgere med handicap har ret til.

JUNI 2020
På baggrund af massiv kritik fra borgergrupper søsætter regeringen en stor evaluering af det specialiserede socialområde.

Kilder: "Afhægtet - Mennesker med udviklingshandicap og deres levevilkår", Samfundslitteratur. Social- og Indenrigsministeriet, Advokatrådets rapport "Retssikkerhed for udsatte borgere" og #enmillionstemmer.

AUGUST 2020
Bevægelsen #enmillionstemmer stiller borgerforslag om, at handicapområdet skal væk fra kommunerne.

”VI ÅBNER STILLE OG ROLIGT PANDORAS ÆSKE FØR DEN EKSPLODERER”

Landet over protesterer forældre til børn med handicap over besparelser, og hver anden gang de klager over en afgørelse, bliver den omgjort. Men Aarhus viser en anden vej. Her er forældrene blevet mere tilfredse med sagsbehandlingen og har fået et bedre samarbejde med socialrådgiverne.

Af Lærke Øland Frederiksen

Siden 2016 har de i Aarhus afprøvet Sverigesmodellen på børnehandicapområdet med fokus på tidligere indsats, færre sager og hyppigere opfølgning. Og en evaluering af projektet før sommerferien viste gode resultater. Kortere sagsbehandlingstid, færre klager og en markant lavere omgørelsesprocent i Ankestyrelsen understøtter den oplevelse, som både socialrådgivere og forældre giver udtryk for: Kvaliteten af sagsbehandlingen er øget i projektet 'Tættere på Familien'. Samtidig har Aarhus Kommune samlet set sparet 6,3 millioner kroner over tre år.

Efter opfordring fra socialrådgivere og forældre besluttede Aarhus byråd i 2015 at afprøve Sverigesmodellen på børnehandicapområdet og ansatte til at starte med 11 socialrådgivere til at varetage ti procent af sagerne. I løbet af de tre år blev projektet opnormeret til 14 socialrådgivere, der i gennemsnit havde 22 sager hver.

En af dem er Amalie Winther Frost, der før hun kom med i projektet havde omkring 60 sager. Nu hvor hun kan koncentrere sig om færre familier, har hun mulighed for at være på forkant.

– Vi opdager behovet og kan for eksempel sætte ind med noget ekstra støtte, før forældrenes samliv går helt i hårdknude, så vi bliver nødt til at sende storebror på efterskole, fordi han ikke kan holde ud at være derhjemme. Man kan sige, at vi stille og roligt åbner Pandoras æske, før den eksploderer af sig selv, forklarer hun.

Amalie Winther Frost og de 13 andre socialrådgivere i projektet 'Tættere på Familien' har også tiden til at finde de gode løsninger for familierne.

– Når vi giver afslag på tabt arbejdsfortjeneste, så finder vi til gengæld en anden løsning, som fungerer for familien. Det kan være, at det kræver, at vi holder netværksmøder hver anden måned, indtil vi finder den gode løsning, men så må vi gøre det, fortæller hun.

Med den mere forebyggende indsats er det lykkedes socialrådgiverne i projektet at nedbringe antallet af anbringelser, hvilket ifølge Metodecentret, som har evalueret projektet, kan være en af forklaringerne på den økonomiske besparelse.

Afdelingsleder for 'Tættere på Familien' Anne H. Pedersen forklarer, at de økonomiske resultater også skal ses i lyset af, at socialrådgiverne følger familierne tættere.

– De kan reagere hurtigere på mindre og forebygge, at noget vokser sig større. På samme måde reagerer de, når der ikke længere er behov for en indsats, eller den kan justeres, siger hun.

”Hun kender mit barn”

Med det halverede sagstal har socialrådgiverne i 'Tættere på Familien' mulighed for at være meget mere tilgængelige for familierne. Og som noget nyt tager de ud og besøger alle familier.

– Vi taler med eller observerer alle børn. Vi træffer som udgangspunkt ikke

Jeg mærker selv en tilfredsstillelse ved at være en rådgiver, jeg selv synes er god, og én, der kan give noget ordentlig sagsbehandling.

Socialrådgiver i evalueringsrapporten 'Tættere på Familien: Fra rådgivernes perspektiv'.

en afgørelse uden at møde familien og børnene. Det kunne man sagtens have gjort før, fortæller Amalie Winther Frost. Som en del af projektet følger socialrådgiverne op på hver familie hver sjette uge, hvor der i lovgivningen kun er krav om at følge op to gange om året. En forælder i projektet fortæller i evalueringen, hvad det betyder, at socialrådgiveren lærer hendes datter at hende:

"De kendte ikke mit barn, men efter vi er kommet med i projektet, så ser de jo mit barn... Du ved, at hun kender dit barn. Du ved, hun har tid. Så du ved også, at hun bedre forstår dit barn! Så når vi taler sammen, er det nemmere, fordi nu har hun indsigt, og nu ved hun, hvilke problemer mit barn har."

Sammenlignet med dem, som ikke er med i projektet, oplever både socialrådgiverne og familierne i 'Tættere på Familien', at de har en bedre kommunikation, at der et bedre tværgående samarbejde. Og at socialrådgiveren har et øget kendskab til familien.

Hele familiens socialrådgiver

Et fokus i 'Tættere på Familien' har været at tænke familie som en helhed i stedet for kun at tage udgangspunkt i det barn, der har et handicap. Hvis en søster til et barn med et handicap får udfordringer, kan Amalie Winther Frost også hjælpe hende.

– Jeg kan beholde søsteren, så hun ikke skal have en anden rådgiver i en anden afdeling. Det er lidt udfordrende for mig, at jeg skal til at sætte mig ind nogle andre paragraffer, men det giver rigtig god mening at have helheden med, siger hun.

Forældrenes beskæftigelse har også fyldt meget.

– Vi forsøger at understøtte familien bedst muligt, så forældre kan komme tilbage på arbejdsmarkedet og få det indhold, det også giver at have et arbejde, og få et afbræk fra familielivet, som tit bliver altoverskyggende, når man har et barn med et handicap, siger Amalie Winther Frost.

Selv om enkelte familier i evalueringen giver udtryk for, at socialrådgiverne er kommet for tæt på familien, så er tilfredsheden med socialrådgivernes indsats

Vi træffer som udgangspunkt ikke en afgørelse uden at møde familien og børnene. Det kunne man sagtens have gjort før.

Amalie Winther Frost, socialrådgiver

generelt steget i løbet af projektet og er markant højere end tilfredsheden i kontrolgruppen, som ikke er med i 'Tættere på Familien'. Socialrådgiverne i projektet oplever også, at den indsats, de kan tilbyde familierne, er mere tilfredsstillende.

Familierne får færre afslag på deres ansøgninger, de sender færre klager over afgørelser, og når Ankestyrelsen behandler klagerne, omgør de kun hver femte afgørelse, mens de på landsplan omgør hver anden afgørelse, som der er klaget over.

Økonomi fylder stadig

Man skulle tro, at socialrådgiverne i 'Tættere på familie' bare giver familierne alt det, de beder om. Men sådan hænger det ikke sammen. De interviewede forældre fra 'Tættere på Familien' oplever stadig, at hensynet til kommunens økonomi af og til vejer tungere end deres barns behov. En familie fortæller:

"Jeg tror, at hun (socialrådgiveren red.) på den ene side vil vores bedste... i forhold til at hjælpe os... på den anden side tænker jeg også, at hun er meget presset i forhold til sin arbejdsgiver, og i forhold til de økonomiske rammer hun har... så oplever jeg også, at der er rigtig meget kontrol, og at de ligesom prøver at skære alle de steder, de overhovedet kan."

Socialrådgiverne i 'Tættere på Familien' arbejder inden for den samme lovgivning og det samme serviceniveau som andre socialrådgivere på børnehandicapområdet. Men de forsøger at skabe en stærk relation til forældrene.

– Vi kan blive nødt til at sige til en familie, at vi kan godt se, at det her fungerer for jer lige nu, men der er faktisk ikke en lov-mæssig begrundelse for at fortsætte det, så vi skal finde noget andet, der kan fungere for jer. Hvis man har tillid til hinanden, så går det lettere, end hvis man bare får et

brev i sin e-boks. Så nogle gange venter vi så længe, vi kan, med at lave ændringer, til at der er en relation, som kan bære det, forklarer Amalie Winther Frost.

Sverigesmodellens blinde vinkel

Det mest overraskende i evalueringen af 'Tættere på Familien' er nok, at selv om familiernes tilfredshed med sagsbehandlingen er steget, så er deres generelle trivsel ikke øget. Den er faktisk faldet lidt, ligesom forældrene i kontrolgruppen.

'Metodecenteret', som har lavet evalueringen, konstaterer, at en god sagsbehandling og et godt samarbejde med socialrådgiveren bare er ét ud af mange parametre, som kan have indvirkning på familiens trivsel. I evalueringen skriver Metodecenteret, at projektet peger på en række "blinde vinkler" i sverigestænkningen, hvor der med fordel kan sættes endnu mere lys på udførerområdet, indsatser og tilbud generelt.

Interview-familierne nævner lange ventetider og utilfredshed med tilbud som udfordringer, der påvirker deres generelle trivsel. På den baggrund peger Metodecenteret på, at man med fordel kan se bredere end blot på myndighedsområdet, hvis man vil lykkes med at understøtte familiernes trivsel.

Især kortere ventetider på de tilbud, som socialrådgiverne kan give familierne, ville gøre en stor forskel, vurderer Amalie Winther Frost.

– En hurtig afgørelse om familiebehandling betyder jo ikke så meget, hvis man skal vente længe på, at det bliver sat i gang. Det ville gøre en kæmpe forskel, hvis vores tilbud blev opdateret til vores kadence, siger hun.

Aarhus byråd har besluttet at udvide 'Tættere på Familien' til to team med i alt 28 socialrådgivere med omkring 580 sager i 2020 og 2021.

HVOR OPLEVER DU DE STØRSTE UDFORDRINGER PÅ HANDICAPOMRÅDET?

Vi har spurgt fem socialrådgivere om, hvad de oplever som de største udfordringer på handicapområdet. Tre af dem har som forældre til et barn med handicap også erfaringer fra den anden side af bordet.

Af Dorthe Kirkgaard Nielsen

Retssikkerheden halter gevaldigt

Henriette Schytz

Socialrådgiver i
jobcenter,

Vejle Kommune, mor til
to voksne børn med handicap

- Den manglende retssikkerhed begrundet i kommunernes pressede økonomi er et kæmpe problem. Vi har selv oplevet som familie, hvordan sagerne ikke bliver tilstrækkeligt belyst, og vores voksne børns støttebehov ikke bliver ordentligt vurderet - men udelukkende på et overordnet niveau. Man er ligeglad med frister, og når Ankestyrelsen laver hjemvisninger, så gør kommunen ikke, hvad Ankestyrelsen beder dem om.

- Det virker som om, at kommunen springer over, hvor gærdet er lavest. De trækker sager i langdrag, og det føles som om, at borgeren ikke bliver betragtet som et menneske, men som en sag.

- Samtidig fungerer sagsbehandlingen alt for meget i kasser, og som borger med handicap skal man helst passe i den mindste kasse. Ingen tager ansvar. Ringer vi til vores datters bosted, henviser de til kommunen, og når vi så går til kommunen, henviser kommunen til bostedet.

- Her under og efter corona har bostedet fået mere og mere karakter af opbevaring. Hun er rigtig meget i sin egen lejlighed, og det minder snart om en institution tilbage fra Åndssvageforsorgens tid.

De mange besparelser udfordrer

Lena Skovgaard

Socialrådgiver i

Myndighed-Social,

Holstebro Kommune, mor til et barn
med handicap

- Det er en kæmpe udfordring, at politikere ser borgere med handicap som et dyrt problem. Siden 2015 har vi i Holstebro arbejdet efter en investeringsstrategi med afsæt i DS' vejledende sagstal og med fokus på seks årlige opfølgingsmøder. Jeg arbejder 25 timer, og med et sagstal på 45 oplever jeg ikke, at min faglighed bliver presset af økonomiske hensyn.

- Helt anderledes er det i min bopælskommune, hvor min datter går på specialskole. Gennem årene har vi og andre borgere oplevet fejl på grund af alt for høje sagstal. Der er konstante besparelser på handicapområdet, hvor man senest har lagt en autismskole sammen med et andet specialskoletilbud, og i den forbindelse nedlagt 10 stillinger, så der nu er en fysioterapeut til 220 børn.

- Det har ført til tilbagegang på flere børns motoriske udvikling, og nogle børn begynder pludselig at savle, fordi der også er afskudt talepædagoger.

- Besparelser er en udfordring, overgange i den sociale lovgivning fra barn til voksen en anden. Det samme er lovgivningskravene til jobcentrene, hvor borgere med handicap oplever meningsløse ressourceforløb og praktikker.

Mangler beslutningskompetence

Camilla Grann

Specialpædagogisk konsulent i VISS –

Videnscenter Sølund

Skanderborg, mor til barn med handicap

– Før jeg begyndte i VISS, havde jeg 17 års erfaring fra handicapområdet i det kommunale system, og en af de helt store udfordringer er befolkningens og politikernes syn på mennesker med handicap. Det er en minoritet, som kun få interesserer sig for, så selv om der hele tiden skæres i tilbud til borgere med handicap, og vilkårene bliver dårligere, er der ikke ret mange, der bekymrer sig.

– Samtidig er det et stort problem, at al egenkompetence er taget fra socialrådgiverne. Beslutningskompetencen på handicapområdet ligger i dag på ledelsesniveau i myndighedsudvalg – altså langt væk fra den enkelte borger. Det stiller enormt store krav til både kendskab til borgeren og formuleringsevner hos den enkelte socialrådgiver at formidle ofte meget komplicerede og også modsatrettede behov videre til et udvalg.

– Som forælder til et barn med handicap har jeg ofte fået afslag på ydelser. Rådgiveren, der skulle hjælpe og støtte, virker til at bekymre sig mere om at passe på kommunens penge og kigge på, hvor langt ned i serviceniveau man kan komme, inden Ankestyrelsen siger stop.

Tillidskløft mellem borgere og kommuner

Bente Elton Rasmussen

Socialrådgiver på

Specialhospitalet for

Polio- og Ulykkespatienter, Aarhus.

Formand for Faggruppen Handicap i DS

– Der er mange udfordringer på handicapområdet; faglige, økonomiske og sagsbehandlingsmæssige, men en meget stor udfordring er desværre tillidskløften mellem borgere og kommuner.

– Der er tvivl fra borgerne, om de får den rigtige vejledning og hjælp. De er bekymrede for at tage kontakt og har stor mistillid. Så en betydelig del af mit arbejde går med at afmystificere og vej-

lede vores patienter om, hvordan de rent faktisk samarbejder med kommunen. Nogen tilbageholder fejlagtigt relevante oplysninger, fordi de oplever kontakten som en kamp og et strategisk spil, hvor kommunen forsøger at spare flest penge.

– En anden udfordring er de mange forskellige sagsbehandlere, som borgere med handicap kan have. Samtidig fylder det rigtig meget for vores ældre polioramte, at de pludselig får afslag på ydelser, de har fået i rigtig mange år, når de ikke oplever, at der er sket ændringer i deres situation. For eksempel på udskiftning af handicapbil. Ændringer der så kan virke økonomisk motiveret.

Brug for mere viden

Vibeke Larsen

Selvstændig handicapkonsulent

og socialrådgiver i Cystisk Fibrose Foreningen

– Rigtig meget viden gik tabt med kommunalreformen, hvor mange af amternes specialiserede tilbud blev lukket ned, og siden er området blevet endnu mere komplekst. Før kommunalreformen tog den amtslige specialrådgivning automatisk fat i borgere med handicap. De rådgav om rettigheder, rette tilbud med mere. I dag skal familierne, som kun lige hænger i med neglene, ofte selv finde ud af det hele. Der er ofte lange sagsbehandlingstider, de får ofte nej – et kæmpe problem.

– Samtidig har vi en lovgivning, hvor skøn fylder meget. Det har mange fordele, men for at lave et reelt skøn skal man også have både viden, erfaring og ikke mindst tid til at lave en reel vurdering, som bygger på samarbejde, dialog og reel inddragelse af familien og barnet. Derudover er det vigtigt med supervision og ledelsesmæssig opbakning, men kommunernes økonomi er presset af besparelser, et højt sagstal og hele sektoransvarlighedsprincippet, hvor man ofte skubber udgifterne rundt mellem kommunale forvaltninger og regionen, mens borgeren står tilbage uden den rette hjælp.

”SYSTEMET RIGTIG STILLER DE ALLERSVAGESTE EN DARLIGT

Af Dorthe Kirkgaard Nielsen

Er det et retssikkerhedsmæssigt problem, at der er stor forskel på kommunernes vurderinger af behovet for hjælp og støtte?

– Ja. Kernen i retssikkerhed er, når du kan se, hvad du har ret til, og på handicapområdet kan man ikke forudse, hvad man har ret til.

– Retssikkerhed og vilkårlighed er modpoler, og i bevægelsen #enmillionstemmer har vi derfor stillet et borgerforslag om at fjerne handicapområdet fra kommunerne, så vi undgår vilkårlighed og afgørelser motiveret af økonomien i 98 kommuner.

Hvor ser du de største udfordringer i forhold til at få handicapområdet til at fungere optimalt?

– Den største udfordring er den gennemgribende vilkårlighed, der hersker. Vi har 98 kommuner, der kører efter en rammelov, hvor de hver især har ret til at foretage et frit skøn, og på den måde kan afgørelserne blive vilkårlige.

– Fra sagsbehandler til sagsbehandler kan det også være meget vilkårligt, og samtidig handler det om, hvilke ressourcer man har som borger, fordi man selv

skal finde ud af, hvad og hvor man kan søge. Så vi har et system, der stiller de allersvageste uden stærke pårørende meget dårligt.

– Der mangler viden på området, og så er handicapområdet en kæmpe kamparena. Mellem borger og kommune, kommunerne indbyrdes, mellem forskellige forvaltninger, mellem kommune og region og mellem kommune og stat. I kampen, der primært handler om, hvem der skal betale, bliver borgeren kassebold.

Er det en god idé at etablere en retssikkerhedsfond, som kommunerne skal betale til, hvis de fejlagtigt giver afslag på ydelser?

– Det er en fabelagtig god idé. Vi har prøvet alt muligt; Socialstyrelsens Task Force, danmarkskortet med kommunale sammenligninger – uden effekt. Kommunerne undlader stadig at give partshøringer og klagevejledninger, laver forkerte afgørelser mv. Så ideen med en retssikkerhedsfond, hvor kommuner ved, at hvis der laves fejl, så koster det, kan måske virke. Så kommunerne i højere grad laver korrekte afgørelser.

Monica Lylloff

Jurist og medstifter af bevægelsen #enmillionstemmer – bak op om pårørende til handicap og psykisk sårbarhed. Mor til tre børn med handicap.

MANGE BORGERE FÅR AFGØRELSE DE ER TILFREDSE MED”

Thomas Adelskov
Formand for
socialudvalget
i Kommunernes
Landsforening og
borgmester (A) i
Odsherred Kom-
mune

Er det et retssikkerhedsmæssigt problem, at der er stor forskel på kommunernes vurderinger af behovet for hjælp og støtte?

– Nej, det synes jeg ikke er et problem, for grundlæggende er det vigtigt, at man får en individuel vurdering og det tilbud, der passer til den enkelte. Vi er alle forskellige – også selv om man har de samme udfordringer, og der kan være stor forskel på, hvad den enkelte borger ønsker.

– Lykken er ikke en central institution eller for den sags skyld et katalog, man kan slå op i, hvis man har en bestemt type handicap eller bestemte udfordringer.

Hvor ser du de største udfordringer i forhold til at få handicapområdet til at fungere optimalt?

– Det er urimeligt at sige, at handicapområdet ikke fungerer optimalt. Rigtig mange borgere får en afgørelse hver eneste dag, som de er glade og tilfredse med, og en forsvindende lille del kommer i Ankestyrelsen.

– Men der er udfordringer: Hele merudgiftsområdet, som er notorisk svært at håndtere. Samtidig har vi de seneste tre-fire år fået omkring 15.000 flere

borgere, som har udfordringer, der gør, at de skal have støtte og hjælp. Det giver udfordringer i forhold til mange sager.

– Der er også noget at komme efter i forhold til en meget tættere dialog med borgerne om deres egne ønsker og deres egne mål. En tæt dialog hænger sammen med tid og antal sager, og derfor arbejder kommunerne også med forskellige modeller, hvor man kan arbejde mere intensivt med borgerne.

Er det en god idé at etablere en retssikkerhedsfond, som kommunerne skal betale til, hvis de fejlagtigt giver afslag på ydelser, som borgere med handicap har ret til?

– Hovedproblemet i sådan en model er, at man faktisk flytter nogle penge væk fra handicapområdet. Så nej, det er ikke en god idé.

– Til gengæld ville det være en rigtig god idé, hvis man fik speedet op på sagsbehandlingstiderne i Ankestyrelsen, fordi det skaber en mistillid mellem borgeren og vores kommunale sagsbehandlere, når der går lang tid, inden en sag er afgjort.

Mads Bilstrup Formand for Dansk
Socialrådgiverforening**Ditte Brøndum**Næstformand for Dansk
Socialrådgiverforening

NØDVENDIG AFDÆKNING AF DET SPECIALISEREDE SOCIALOMRÅDE

LIGE FØR jeg gik på sommerferie, var jeg til det første større fysiske møde længe, efter coronaen ramte. Og hvilket møde! Vi var samlet alle interesseorganisationer inden for det specialiserede socialområde, og vores ansigter lyste op i smil, mens socialministeren præsenterede regeringens beslutning om at afdække det specialiserede socialområde. Målet er at lave en specialeplanlægning, som vi kender det fra sundhedsområdet.

Siden kommunalreformen har rigtig mange handicapporganisationer set med bekymring på, at mange tilbud er lukket ned. Det har været svært at påvise, selv om mange af jer har peget på det samme. Man kunne måske sige sig selv, at en kommune ville få svært ved at dække deres borgeres behov, når behovene for støtte er vidt forskellige.

Det er ikke småting, som Socialministeriet skal afdække: Ministeriet skal undersøge, om der er blevet færre tilbud til borgere med en særlig funktionsnedsættelse. Om det samme tilbud skal dække meget forskellige typer af vanskeligheder – og om kommunerne har kompetencerne til det. Om socialrådgiverne er klædt på til at sagsbehandle de mange komplekse problemstillinger, som borgerne har. Om den støtte, som vi kan få fra

VISO, er tilstrækkelig. Vi i DS skal byde ind i afdækningen med vores perspektiver på de udfordringer, vi ser – og ikke mindst komme med løsninger.

Vi ser regeringens startskud som et afgørende skridt hen imod at styrke området. Men vi må som socialrådgivere holde fokus på, at specialiseret støtte kombineres med et helhedsblik på borgeren og det gode

Vi må som socialrådgivere holde fokus på, at specialiseret støtte kombineres med et helhedsblik på borgeren og skarp fokus på det gode liv.

liv. Vi hører fra mange af jer, der arbejder på området, at arbejdspresset og manglende egenkompetence gør det overordentligt vanskeligt at give borgerne det nærvær og den koordinering, der skal til for at være i et tillidsfuldt samarbejde – og det skal tages alvorligt i afdækningen.

For også på det specialiserede socialområde har vi som socialrådgivere en nøglerolle for at bidrage til, at borgerne får mulighed for at leve deres liv med mest mulig trivsel, glæde og tryk.

Som børnerettighedsorganisation kæmper vi jo for, at socialrådgiverne i Danmark har færre sager på deres bord, så de har ressourcer til at tage ordentligt hånd om børnene, og at der er fagpersonale nok i institutioner, skoler og andre steder.

Generalsekretær i Red Barnet,
Johanne Schmidt Nielsen,
i Politiken

Den forebyggende indsats kan blive vanskeligere, når forældre frygter for en tvangsanbringelse. Det er allerede sådan i dag, at mange familier undlader at søge hjælp til eksempelvis misbrugsbehandling af frygt for at få fjernet børnene. Dette kan måske være en ubegrundet frygt, men det er ikke desto mindre tragisk, at det, vi allermost ønsker – familier, der formår at rejse sig og skabe gode liv for deres børn – modarbejdes af frykten for at miste børnene.

Robin Vickery, Projektchef
i Copenhagen Dome – Vindenscenter for Socialøkonomi,
Ugebladet Mandag Morgen

De fleste medlemmer har været utrolig glade for at blive ringet op. Nogen har næsten været grædefærdige af taknemmelighed og givet udtryk for, at det har betydet meget, at nogen tænker på dem og står klar med hjælp og støtte. Det giver tryk og bryder isolationen og ensomheden.

Helle Riley, socialrådgiver
og regionskonsulent i Dansk
Blindesamfund, magasinet
Øjeblikket

Hver eneste gang der er en epidemi, ser vi samme billede: Det er de kortuddannede, de ufaglærte og dem med mindst indflydelse på arbejds- og boligforhold, der er i risikozonen. Det er meget veldokumenteret. Men det har intet med kultur at gøre. Det handler om ulighed. Virus smitter ikke via kultur.

Professor **Morten Sodemann**, Klinisk Institut,
Syddansk Universitet,
Altinget.dk.

Umulige dokumentationskrav i handicapsager truer retssikkerheden. Der er alvorligt brug for ændringer. Vejen til øget retssikkerhed går via enklere regler.

Janet Samuel, kontorchef i
Kommunernes Landsforening,
Twitter.

30 års nedvurdering og oplevelse af at "kunden altid har ret", har gjort skade på rigtig mange faggrupper. Det har mange steder ført til selvbeskyttelse og en gammeldags lønarbejderkultur, hvor man glemmer, at man først og fremmest har med mennesker at gøre. Udviklingen har ikke gjort kommunikationen bedre mellem fagprofessionelle og borgerne eller de pårørende. Disse eftervirkninger af de mange år med New Public Management er der ikke gjort ordentlig op med, og det er der stort behov for.

Knud Aarup, tidl. landsformand for Bedre Psykiatri og tidl. direktør i Socialstyrelsen,
Altinget.dk

Anne Jørgensen
Formand, Region Syd

Rasmus Balslev
Formand, Region Øst

Trine Quist
Formand, Region Nord

BRUG DIN STEMME

I ÅR er det valgår i Dansk Socialrådgiverforening! Valg ved urafstemning til alle de politiske poster i foreningen: Formand, næstformand, regionsformænd og hovedbestyrelse. En enestående mulighed for alle medlemmer til at give deres mening til kende om, hvad de ønsker sig for og af deres fagforening i de kommende to år.

Den mulighed kan du benytte ved enten selv at stille op til en af de politiske poster i foreningen, på lige dét niveau, hvor du ønsker at øve indflydelse. Eller du kan benytte din demokratiske ret til at stemme på den eller dem, som du mener, vil repræsentere socialrådgiverne og vores fag og forening bedst i årene, der kommer.

Det gælder også lokalt, for der er også valg til bestyrelserne i vores tre regioner i DS. Der skal vælges mindst ti medlemmer til hver af de tre regionsbestyrelser, og det har stor betydning – ikke mindst for aktiviteterne i det område, hvor du bor.

Så lad dette være et opråb: Det er nu, I har mulighed for at påvirke foreningens fremtid. Hvilken retning skal vi gå? Hvilke mærkesager er vigtige i den kommende periode? Og hvem skal stå i spidsen for arbejdet? Prik til dine kollegaer og fagfæller rundt omkring.

Gør dem opmærksom på valget. Ved de måske, at man kan se alle opstillede kandidater til urafstemningen på hjemmesiden socialraadgiverne.dk/valg – og i det valgtillæg, som er sendt ud med det blad, du sidder med i hånden? Du kan i ro og mag danne dig et

**”
Det er nu,
I har mulighed
for at påvirke
foreningens
fremtid**

overblik over, hvem du ønsker at stemme på.

Det er også muligt at deltage i fysiske og digitale valgmøder. Her kan du møde de opstillede kandidater og få svar på spørgsmål, som er vigtige, inden du sætter dine krydser. Hold øje med din indbakke, hvor du modtager en mail om valget den 14. september, hvor afstemningen åbner.

Vi vil rigtig gerne have, at så mange medlemmer som muligt deltager aktivt i valget.

Og til alle kandidater: Tak fordi I stiller jer til rådighed! Det er vigtigt og betydningsfuldt for vores forening og arbejdet her, at mange vil deltage i drøftelserne om, hvilken vej vi skal i Dansk Socialrådgiverforening.

Rigtig god valgkamp til alle!

Ida Louise
Jervidalo

Karina Rohr
Sørensen

René
Nielsen

Louise
Marie Friis

Sundheds-
socialrådgiver
Odense
Universitets-
hospital

Værdighed kan også være en rodet lejlighed

Der er behov for en grundig rengøring og oprydning i Knuds lejlighed. Chokket i stemmen i telefonen er ikke til at overhøre. Jeg taler med Knuds bror, som for første gang i flere år er i Knuds lejlighed. Knud er indlagt med en hjerneblødning. Han er førtidspensionist, drikker i perioder og er tidligere kendt i psykiatrien med social angst.

Herefter sidder jeg på hospitalsstuen med Knud og familien. Familien vil have, at der gøres noget ved lejligheden nu. Knud er irriteret. At befinde sig på hospitalet og være nødt til at udlevere sin nøgle til sin bror er i sig selv grænseoverskridende for Knud. Men at der sættes spørgsmålstegn ved hans måde at leve på og hans hjem er med til at gøre stemningen anspændt mellem Knud og hans familie på stuen.

Jeg siger: "Hvis der er så rodet og trænger så meget til rengøring, at hjemmeplejen ikke vil komme i din lejlighed og hjælpe, før der er styr på det, hvad vælger du så, Knud?"

Knud svarer: "Hvis det er tilfældet, så må der blive ordnet det, der er nødvendigt, for at jeg kan få hjælp. Men ellers skal der ikke røres ved noget."

Jeg ringer til kommunen. De kender Knud i forvejen, er vant til at komme i hans lejlighed. De har ikke problemer med at komme i Knuds lejlighed, selv om han lever, som han gør. For det meste lukker han dem ind, andre gange afviser han deres hjælp – men det er hans valg.

Der ikke er yderligere at gøre i forhold til Knuds lejlighed. Familien er frustreret. Jeg forstår deres frustration, men samtidig ser jeg også, at Knud er i stand til selv at træffe beslutninger. Og problemstillingen er ikke affødt af Knuds akutte helbredsmaessige situation. Det handler om værdighed. Værdigheden ligger i at lytte til Knud, selv om han sidder i hospitalstøj og har en hjerneblødning.

Knud er et opdigtet navn, red.

Trine Schultz
Professor (mso) i
Socialret ved AAU, Social
Law Research Centre.
Forsker i social-
forvaltningsret, med
særlig fokus på børne-
og ungeområdet

Søren Blæsbjerg
Studielektor i Socialret
ved AAU, Social Law
Research Centre.
Forsker i socialforvalt-
ningsret, med særlig
fokus på udsatte-, han-
dicap- og ældreområdet

John Klausen
Professor (mso) i
Socialret ved AAU, Social
Law Research Centre.
Forsker i socialforvalt-
ningsret, med særlig
fokus på forsørgelse
og beskæftigelse

Ny lov begrænser adgang til hjemgivelse af tvangsanbragte børn

Der skal være tale om "væsentlige ændringer", før en forælder kan få behandlet en anmodning om hjemgivelse. De nye regler er en balancegang mellem barnets behov for ro og stabilitet og forældres retssikkerhed.

I FORÅRET trådte nye regler i kraft i serviceloven, herunder en begrænsning af forældremyndighedsindehaverens adgang til at få behandlet anmodninger om hjemgivelse i sager om anbringelse uden samtykke efter § 58. Begrænsningen består i et generelt krav om "væsentlige ændringer" i forældremyndighedsindehaverens eller barnets forhold, før kommunen er forpligtet til at behandle en anmodning om hjemgivelse, jf. § 68, stk. 7, nr. 1. Det gælder dog kun anmodninger fra forældremyndighedsindehaveren. Kommunen kan således ikke afvise at behandle en hjemgivelsesbegæring fra unge over 15 år.

Formålet er at fremme ro og stabilitet om barnet, så grundløse anmodninger afvises ud fra hensynet til barnets bedste. Erfaringen i kommunerne har været, at anbringelsessagerne stort set kontinuerligt er under behandling, hvilket ses som en stor belastning for de berørte børn. Omvendt er der ingen tvivl om, at der er tale om et betydeligt indgreb i forældrenes rettigheder.

Retssikkerhed for børn og forældre

I bemærkningerne er man opmærksom på ændringens indgribende karakter over for forældrene, men der argumenteres med områdets retssikkerhedsgarantier. For det første kan kommunens afvisning afprøves (hvilket også var tilfældet tidligere i helt særlige sager). For det andet gælder der skærpede indholdsmæssige og processuelle krav, når der træffes afgørelse om

tvangsmæssig anbringelse efter § 58. Der er krav til indholdet af kommunens indstilling til børn og unge-udvalget, ret til gratis advokatbistand, udtaleret overfor udvalget og særlige regler om klagebehandling og domstolsprøvelse mv. Sagen skal genbehandles efter fastsatte frister, og der skal ske løbende opfølgning og tilsyn.

Helt afgørende for retssikkerheden i disse sager er således, at de er tilstrækkeligt oplyst, og at de skærpede krav efterleves.

Begrænsningen i hjemgivelsesbestemmelsen skal i øvrigt ses i sammenhæng med præciseringen i § 59 om indstillingen til børn og unge-udvalget. Det fremgår nu klart, at denne skal indeholde en særskilt vurdering af forældremyndighedsindehaverens kompetencer. Eventuelle psykologiske undersøgelser skal foretages af en autoriseret psykolog. Formålet er blandt andet at gøre afgørelsesgrundlaget mere gennemsigtigt til gavn for forældrenes og barnets retssikkerhed.

"Væsentlige ændringer"

Det er selvsagt centralt for kommunens vurdering, og for forældrenes forståelse, at det fremstår nogenlunde klart, hvad "væsentlige ændringer" kan være.

De mange grundløse anmodninger om hjemgivelse fra forældrene kunne antages at være affødt af en manglende forståelse for afgørelsen. Inddragelsen af og samarbejdet med forældrene er således afgørende – også for den "oplevede retssikkerhed". Kommunens vurdering af "væsentlige ændringer" må også ses i nær sammenhæng med den støtte til forældrene, der skal iværksættes under anbringelsen og den særskilte plan herfor, samt den generelle handleplan efter § 140, med angivelse af konkrete mål og formål med anbringelsen. ♦

Definition af

"væsentlige ændringer"

Ved væsentlige ændringer af forældremyndighedsindehaverens forhold forstås, at forhold hos forældremyndighedsindehaveren, som afgørelsen om anbringelse uden samtykke var helt eller delvist begrundet i, ikke længere er til stede eller "er ændret markant og i positiv retning for barnet eller den unge".

En ændring af hvem, der har andel i forældremyndigheden, vil som udgangspunkt altid være en "væsentlig ændring", da afgørelsen om anbringelse herefter vil være truffet overfor en anden personkreds.

Konkrete eksempler på "væsentlige ændringer"

Du kan finde konkrete eksempler i lovforslaget L68 (L68A) 2019-20 (Ro og stabilitet for udsatte børn og unge og styrkelse af forældres retssikkerhed i anbringelsessager) i forarbejderne samt i lovforslagets almindelige bemærkninger.

FLEKSJOBBER MED URIMELIG UDLØBSDATO

Kim Lundsgaard Kjær
Socialrådgiver i SR-Bistand

Jeg er lige fyldt 65 år, og det betyder en snarlig og drastisk ændring i mit liv. Da jeg var 17 år, forulykkede jeg sammen med en kammerat i en bil. Jeg brækkede halsen og endte i kørestol. Efter genoptræning blev jeg invalidepensionist, men tog en HF og blev siden socialrådgiver i 1988 på revalidering med en hvilende førtidspension.

Så arbejdede jeg forskellige steder, både som ansat, frivillig, i jobtilbud mm. I 2001 blev jeg bevilget mit fleksjob og fik for første gang en fast lønseddel. Det betød virkelig meget for mig. Ved at tjene mine egne penge følte jeg mig på lige fod med andre, og det var

Her er jeg glad for at være, for jeg magter opgaverne og kan mærke tilfredsheden ved arbejdstids ophør, hvor min indsats står mål med arbejdspladsens forventninger.

Men... jeg mister snart mit arbejde. For efter gældende regler ryger mit fleksjob ved udgangen af 2021, da min alder således vil være 66½ år. Herefter bliver jeg folkepensionist. Det frustrerer mig meget, at jeg mister mit fleksjob inden alt for længe. Mit job, som betyder alt for mig!

Jeg kan på grund af mit handicap ikke så meget andet end at være socialrådgiver, som jeg til gengæld

”Det frustrerer mig meget, at jeg mister mit fleksjob inden alt for længe. Mit job, som betyder alt for mig

en stor personlig tilfredsstillelse. Det blev også muligt for mig at rejse til udlandet og få "batterierne" ladet op. Jeg har gennem mange år rejst til Spanien flere gange om året. Det er både dejligt og nødvendigt på grund af mine kroniske smerter efter ulykken.

Jeg har nu været socialrådgiver i Frivilligcenter SR-Bistand i 32 år. Her rådgiver vi mennesker om sociale og juridiske problemer, rådgiver frivillige foreninger og yder gældsrådgivning.

håndterer godt og ansvarligt. Andre lønmodtagere kan forblive i arbejde med opsat folkepension, efter de har rundet pensionsalderen. Fordi jeg er fleksjobber, har jeg ikke den mulighed, og det oplever jeg som diskriminerende.

En ændring af fleksjobreglerne er nødvendig, så vi fleksjobbere også får mulighed for at arbejde længere. For mig vil det betyde utroligt meget. Det giver mig mening, livskvalitet og en bedre økonomi.

MIT ARGUMENT

Har du et **skarpt argument** på max. 700 anslag inkl. mellemrum, så skriv til os på argument@socialraadgiverne.dk

Lone Engels

Socialrådgiver
Jobcenter København

TØM CONTAINEREN

Jeg er socialrådgiver, og arbejder på et jobcenter med "mennesker længst fra arbejdsmarkedet". Jeg arbejder under og med en lovgivning, som jeg i store træk er lodret uenig i.

Der er dage, hvor jeg tænker: Det her kan jeg godt. Det her er jeg dygtig til. Her kan jeg gøre en positiv forskel i et medmenneskes liv. Der er andre dage, hvor jeg tænker: Det her kan jeg ikke. Jeg går i stykker af al den smerte, ulighed og vrede. Jeg betyder intet, jeg kan intet gøre.

Det er det hårdeste arbejde, jeg nogensinde har haft. Det mest meningsfulde. Det slider, det niver og river i mig - og det gør mig høj og lykkelig.

I dag sagde en kollega efter en krævede samtale, at "du har tydeligt ageret container, husk at få den tømt." Hun har ret. Container-tømming er særligt vigtig, når man bruger sig selv 117 procent i sit arbejde. Hvordan tømmer du din?

Hovedkonklusioner

Samlet om ændringerne vedr. hjemgivelse:

- Kommunen kan afvise at behandle en anmodning fra forældremyndighedsindehaveren om hjemgivelse, hvis der ikke er sket "væsentlige ændringer af forholdene hos forældremyndighedsindehaveren, barnet eller den unge".
- En afvisning er en afgørelse, som kan påklages til Ankestyrelsen.
- Kommunen kan ikke afvise at behandle en anmodning om hjemgivelse fra en ung, der er fyldt 15 år.
- Hvis kommunen ikke kan imødekomme den unges anmodning om hjemgivelse, forelægges sagen til afgørelse i børn og unge-udvalget.
- Såfremt kommunen behandler en anmodning om hjemgivelse, skal den som hidtil træffe afgørelse om hjemgivelse og hjemgivelsesperiodens længde, hvis der er grundlag for det.

Vores fællesskab er forudsætning for en god overenskomst

Vi går til OK21 for at sikre, at socialrådgivernes nøglerolle i vores samfund bliver anerkendt i form af bedre løn- og arbejdsvilkår – og for at bruge overenskomstprocessen til at styrke vores fællesskab og position som socialrådgivere.

Af Mads Bilstrup, formand for Dansk Socialrådgiverforening

DER VAR MANGE socialrådgivere, som deltog i kampagnen #TidTilSocialtArbejde. Dansk Socialrådgiverforening satte sammen med medlemmerne et tiltrængt fokus på socialrådgivernes arbejdsforhold, faglighed og ønske om at lave godt socialt arbejde. Socialrådgivere fra hele landet leverede fortællinger fra deres arbejdsliv, som kunne åbne øjne, døre og muligheder for at skabe et bedre arbejdsmiljø. Kampagnen affødte ikke kun stærke fortællinger: Den betød også et stærkere sammenhold og en større forståelse blandt socialrådgivere på tværs af fagområder.

De erfaringer bygger vi videre på, for den viden spiller i min optik en ganske central rolle, når vi skal forhandle vores overenskomst. Når vi taler om overenskomsten, så er det naturligt nok løn og arbejdsvilkår, der tænkes på først. Men jeg vil begynde med fælles handling og det faglige fællesskab. For mig at se har vi nemlig en væsentlig og kontinuerlig opgave med synliggørelse. Vi socialrådgivere er nøglespillere i at gøre livet bedre for udsatte børn, unge og voksne, ledige, syge og mange andre. Det er vi som enkeltmedlemmer, som fællesskab og som fagforening nødt til at fortælle igen og igen, så vi styrker socialrådgivernes position i samfundet generelt. Og styrker vores position ved OK21.

Jo flere stemmer, jo stærkere krav

De krav og ideer, vi tager med til forhandlingsbordet til OK21, finder vi sammen med jer medlemmer. Det er jer, der ved, hvordan arbejdslivet ser ud, og vi har brug for, at I sætter ord på jeres ønsker, så vi sammen får kvalificeret de fælles krav og ideer, som vi tager med videre til forhandlingerne. Jeg kan ikke understrege nok, hvor vigtigt det er, at I diskuterer lokalt og sender jeres viden, krav og forslag ind til DS, så flest mulige

arbejdspladser og medlemmer er repræsenteret.

Men OK-processen slutter langt fra med indsamlingen af jeres ideer, krav og ønsker. Der er brug for pres, når forhandlingerne foregår. Forhandlingsrummet er ikke en isoleret ø, men bliver påvirket af mange forhold som økonomi, aktuelle politiske dagsordener – og af pres ude fra. Det pres kan antage mange former og kan være så enkelt som, at vi taler med venner, kollegaer og familie om overenskomsten og arbejdsforholdene, skriver og deler relevante ting på sociale medier – og som i 2018, da en konflikt truede, og mange mødte op og hujede sig hæse ude foran Forligsinstitutionen. Min erfaring er, at summen af disse mange små handlinger lægger et kontant pres, som vi kan omsætte ved forhandlingsbordet.

Når der så er kommet en aftale ud af forhandlingerne, så er der brug for, at alle socialrådgivere bruger deres stemmeseddel til at sige ja eller nej, så vi får den stærkest mulig demokratisk afgørelse på hele processen.

Overenskomst i en krisetid

Lønnen er altid helt central i en overenskomstforhandling. Vi skal forhandle overenskomst i en lang

ngen

ringere situation end forventet. For der er desværre ikke tvivl om, at corona-krisen vil spille en stor rolle.

Før pandemien så økonomien generelt god ud i Danmark. Men nedlukningen har ramt hårdt, og der er bred enighed blandt økonomer om, at vi ikke kan vente bedring før udgangen af 2021. Det har konsekvenser for, hvilket resultat vi kan forvente af OK21. Når samfundet mangler penge, kræver arbejdsgiverne løntilbageholdenhed. Samtidig har mange

Derfor er det ud fra min overbevisning også et rimeligt krav, at vores løn- og arbejdsvilkår afspejler det store ansvar, som vi løfter.

Det er med den indstilling, vi vil gå ind i forhandlingerne.

Indflydelse og fleksibilitet

Arbejdsmiljøet er et andet centralt punkt i overenskomsten. En nyuddannet socialrådgiver kan i dag se frem til et næsten 50 år langt arbejdsliv med et stort ansvar for centrale opgaver i vores velfærds-samfund. Men oplevelsen af ikke at

”

Jeg kan ikke understrege nok, hvor vigtigt det er, at I diskuterer lokalt og sender jeres viden, krav og forslag ind til DS, så flest mulige arbejdspladser og medlemmer er repræsenteret.

især privatansatte mistet deres job, og det er min vurdering, at det kan gøre det mere vanskeligt at få befolkningens opbakning til store lønstigninger – og til et tiltrængt opgør med løn efterslæbet for de traditionelle kvindefag som vores.

Det ændrer selvsagt ikke på, at vi arbejder for det bedst mulige resultat for os socialrådgivere. Det er afgørende, at krisen ikke betyder lønnedgang. Vi er som faggruppe en af velfærdssamfundets bærende søjler. Se bare indsatsen under corona-krisen, hvor socialrådgivere med kreative løsninger og en kæmpe indsats skabte tryghed for udsatte børn og voksne og holdt kontakten til de mange ledige.

kunne gøre arbejdet godt nok slider på os socialrådgivere. Hvis vi som faggruppe skal holde til et langt arbejdsliv, skal der gøres noget ved psykisk og mental nedslidning. Det kræver mere indflydelse og fleksibilitet på hver enkelt arbejdsplads, og det kræver markant bedre rammer og vilkår for det sociale arbejde – og samlet set et markant bedre arbejdsmiljø.

Derfor tør jeg roligt forudsige, at vi kommer til at møde op til forhandlingerne med konkrete krav om forbedringer af socialrådgivernes arbejdsmiljø og -vilkår. Ikke mindst baseret på jeres input.

OK21 angår alle socialrådgivere, og vi har brug for alle stemmer for at opnå et rigtig godt resultat. ♦

KØREPLAN FOR OK21

17. august – 1. oktober

Tillidsrepræsentanter inviterer til klubmøder, hvor medlemmernes krav prioriteres og indsamles.

1. oktober

Tillidsrepræsentanter indsender kravene til Dansk Socialrådgiverforening (DS).

7. og 14. oktober

DS' forhandlingsdelegation behandler medlemmernes krav.

17. – 19. oktober

DS' hovedbestyrelse behandler og godkender kravene.

23. oktober

DS' forslag til generelle krav indsendes til OAO (Offentligt Ansattes Organisationer), som er DS' forhandlingsfællesskab sammen med blandt andre HK, Socialpædagogerne og Teknisk Landsforbund.

9. november

OAO sender de generelle krav til Forhandlingsfællesskabet, hvor alle organisationer på det offentlige område er repræsenteret.

10. december

De generelle krav behandles sammen med de andre organisationers krav i Forhandlingsfællesskabets bestyrelse.

14.-20. december

Forhandlingsfællesskabets repræsentantskab godkender de generelle krav. Både de generelle krav og DS' specielle krav udveksles med arbejdsgiverne.

December 2020 – januar 2021

Forhandlinger mellem Forhandlingsfællesskabet og arbejdsgiverne. Forhandlinger mellem DS og arbejdsgiverne om de specielle krav.

Februar 2021

Afsluttende forhandling. Indgåelse af generelle forlig og DS-forlig.

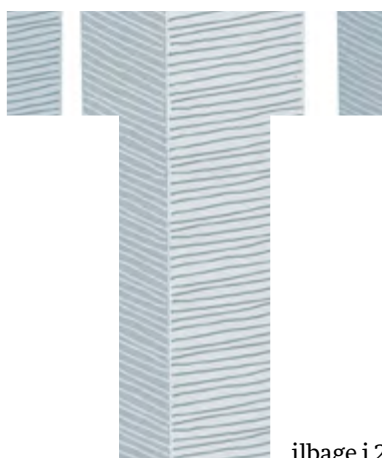
Marts – april 2021

Urafstemning om overenskomsten.

FLERE KOMMUNER RAMMER DS' VEJLEDENDE SAGSTAL

Dansk Socialrådgiverforening har netop udsendt nye vejledende sagstal, så de passer med udviklingen på de kommunale myndighedsområder. Det sker på baggrund af en undersøgelse blandt 220 tillidsrepræsentanter fra i alt 522 arbejdspladser. Flere kommuner matcher DS' vejledende sagstal, men mange steder er man stadig langt fra "et forsvarligt sagstal".

ilbage i 2013, hvor Dansk Socialrådgiverforening (DS) senest lavede en undersøgelse af, hvor mange sager socialrådgiverne har ansvar for, var der 43 procent af arbejdspladserne, som overholdt de vejledende sagstal. I den nye undersøgelse er tallet steget til 62 procent.

Af Louise Carlsberg Christensen og Susan Paulsen
Illustration: Morten Voigt

Mads Bilstrup, formand for DS, siger om den positive udvikling:

– Vi er rigtig glade for, at Dansk Socialrådgiverforenings vejledende sagstal bliver brugt som et pejlemærke, der er med til at sætte fokus på vilkår og rammer for det sociale arbejde. Ofte er det vores tillidsrepræsentanter, som bringer de vejledende sagstal i spil over for ledelsen som det dialogreskab, de er tænkt som.

– Og det sker med jævne mellemrum, at der i kommunalpolitiske notater henvises til vores vejledende sagstal, når normeringer diskuteres i byrådssalen. Ligesom medierne har gjort dem til en målestok for socialrådgivernes arbejdsforhold, og nogle kommuner bruger DS' vejledende sagstal til aktivt at rekruttere medarbejdere.

Han understreger, at der er mange arbejdspladser, hvor sagstallet er alt for højt.

– Træerne gror desværre ikke ind i himlen, når undersøgelsen viser, at der er meget stor forskel på, hvor mange sager socialrådgiverne sidder med – og

at der er nogle, som med ansvar for over 100 sager er meget langt fra et forsvarligt sagstal for at kunne udføre et godt og fagligt kvalificeret stykke arbejde. Derfor er det vigtigt, at vi fortsætter med at bruge vores sagstal aktivt i dialogen om normeringer og kvalitet i sagsbehandlingen.

Mads Bilstrup understreger, at socialrådgivernes arbejdsvilkår hænger tæt sammen med deres mu-

DIALOG OM SAGSTAL MINDST EN GANG OM ÅRET

Dansk Socialrådgiverforening anbefaler, at leder, tillidsrepræsentant og arbejdsmiljørepræsentant mindst en gang årligt drøfter socialrådgivernes sagstal og muligheden for at styre graden af belastning i arbejdet.

Drøftelsen kan også dreje sig om de faktorer i arbejdet, der har betydning for kvalitet og effektivitet i sagsarbejdet, så der sker en løbende tilpasning af forholdet mellem arbejdsmængde, arbejdsindhold og vilkår for arbejdet. Drøftelserne er især vigtige i forbindelse med omorganiseringer.

DS' vejledende sagstal kan ikke bruges som en facitliste, men skal omsættes, så de passer til den konkrete arbejdsplads og de enkelte socialrådgivere.

På socialraadgiverne.dk/sagstal kan du finde et notat, der indeholder alle de vejledende sagstal med uddybende forklaringer og nuanceringer samt en grundig indledning, der beskriver, hvordan Dansk Socialrådgiverforenings vejledende sagstal skal forstås og bruges.

lighed for at hjælpe og støtte de mennesker, som har behov for det. Og han tilføjer, at DS' arbejdsmiljøkampagne 'Tid til socialt arbejde' også dokumenterede, at der er mange socialrådgivere, som har et alt for stort arbejdspress (se box).

Han henviser til, at DS' hovedbestyrelse netop har besluttet at arbejde for at få de vejledende sagstal implementeret i lovgivningen – også gerne i forbindelse med Barnets Lov, som skal forhandles i løbet af efteråret.

Sagstal siden 2007

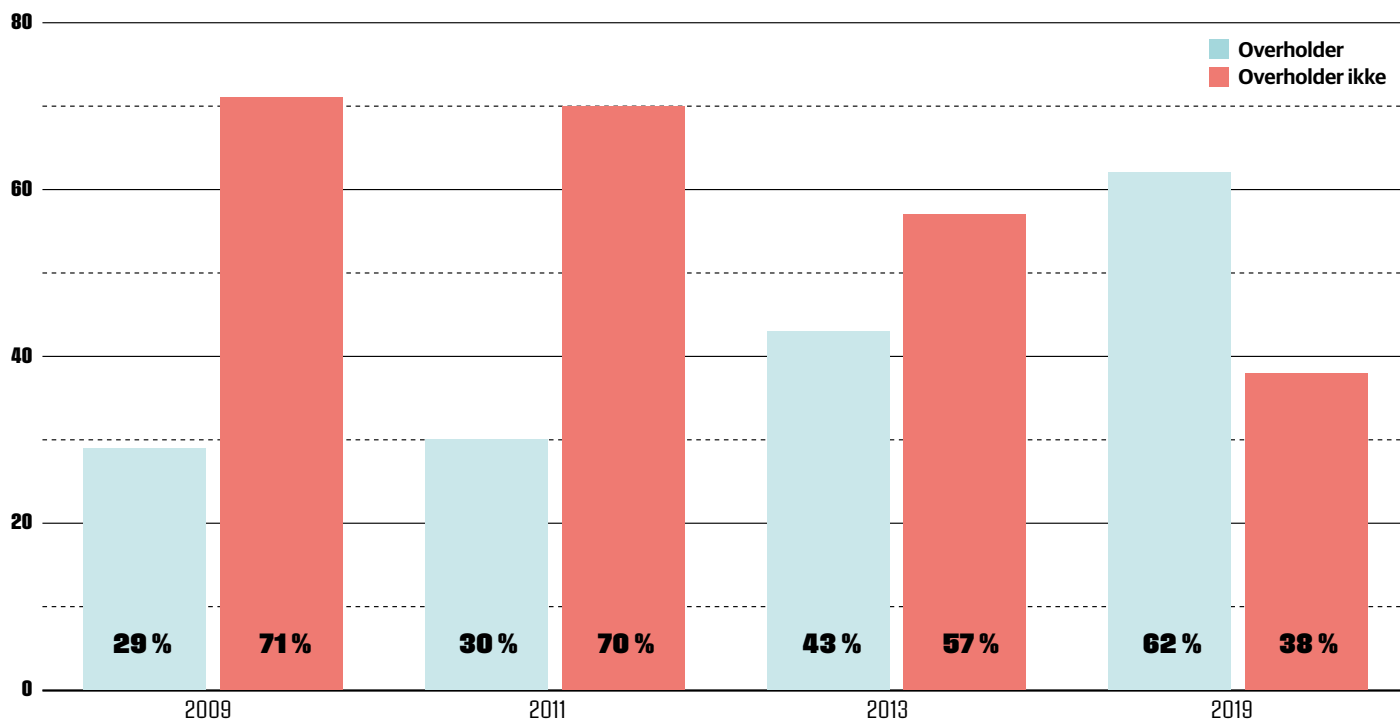
Dansk Socialrådgiverforening har siden 2007 udmeldt vejledende sagstal på flere af de kommunale myndighedsområder for at understøtte ledere og socialrådgivere i at organisere og strukturere det

kommunale myndighedsarbejde med tilstrækkelige ressourcer. DS' vejledende sagstal er løbende blevet justeret gennem årene i takt med udviklingen på de kommunale myndighedsområder.

Arbejdsmiljøkonsulent i DS, Elisabeth Huus Pedersen pointerer, at der er mange faktorer i arbejdssituationen, på arbejdspladsen og i omverdenen, der har indflydelse på, hvor mange sager en socialrådgiver kan have ansvar for. På samme måde kan sagernes sværhedsgrad og organiseringen af arbejdet have stor betydning.

– DS anbefaler eksempelvis, at socialrådgivere, der arbejder på nedsat tid eller har opgaver, som ikke er sagsarbejde, har færre sager. Det samme gælder for socialrådgivere, der deltager i efteruddannelse, er nyansatte eller nyuddannede. ♦

ANDEL ARBEJDSPLADSER, SOM OVERHOLDER DS' VEJLEDENDE SAGSTAL

Andelen af arbejdspladser, som følger DS' anbefaling, er steget støt siden 2009. I 2009 var det knap en tredjedel, som overholdt DS' vejledende sagstal, og i 2019 er det dobbelt så mange. Især fra 2013 til 2019 er der sket en positiv udvikling. Det fremgår af grafen, at i 2013 var der 43 procent af arbejdspladserne, der overholdt DS' vejledende sagstal, mens det i den aktuelle undersøgelse fremgår, at hele 62 procent af arbejdspladserne nu overholder DS' vejledende sagstal.

Kilde: 'Sagstal i kommunale forvaltninger – undersøgelse af socialrådgivernes sagstal i kommunale forvaltninger 2020'.

SOCIALRÅDGIVERNES FORTÆLLINGER FRA HVERDAGEN

Stressende at se mennesker lide

"Sagerne hober sig op, mens mennesker venter hjælpeløst på, at jeg får udfyldt alle rubrikker - de har behov for reel rådgivning og støtte nu! Ord bliver vendt og drejet for at beskrive den virkelighed, som de står i, for at næste niveau kan bedømme, hvad de mener, loven forpligtiger forvaltningen til at yde. Det er stressende at se mennesker lide nød, mens tiden går."

Mine kollegaer falder som fluer

I forbindelse med min ansættelse blev jeg lovet et maks antal sager på 30, da jeg også skulle undervise ved siden af. Jeg sidder i dag med 52 sager og er på ingen måde tilstrækkelig i de sager/mennesker jeg arbejder med. Mine kollegaer falder som fluer om ørerne på mig, og jeg er bekymret for, at det er den vej, jeg har valgt at gå."

Træt af at undskylde mangel på tid

Jeg arbejder i en handicap- og psykiatriafdeling. Jeg har 80 børnehandicapsager og 20 \$-100-sager (voksen merudgifter). Det er for mange sager (...). Mine familier skal kunne ringe til mig, og de skal have mulighed for hjemmebesøg, hvis jeg skal kunne gøre en forskel. Det er ikke rimeligt, at de skal vente 2 eller 3 uger på et besøg, når de står i en akut krise. Jeg er træt og trist over at skulle undskylde over for familierne, når jeg ikke har tid."

Kilde: "Socialrådgivernes fortællinger fra hverdagen", Dansk Socialrådgiverforening.

OVERBLIK OVER DS' NYE VEJLEDENDE SAGSTAL

Børne-familieområdet:

Ca. 20 - 30 børn med sociale problemer pr. socialrådgiver

Børnehandicapområdet:

Ca. 25 - 35 syge børn eller børn med handicap pr. socialrådgiver

Voksenhandicapområdet:

Ca. 55 - 70 borgere med handicap pr. socialrådgiver

Voksenpsykiatriområdet:

Ca. 50 - 65 borgere med psykisk sygdom pr. socialrådgiver

Kontanthjælpsområdet for ledige jobparate borgere over 30 år:

Ca. 35-55 jobparate voksne borgere pr. socialrådgiver

Kontanthjælpsområdet for ledige aktivitetsparate borgere over 30 år:

Ca. 30-50 aktivitetsparate voksne borgere pr. socialrådgiver

Kontanthjælpsområdet for ledige job- og uddannelsesparate borgere under 30 år:

Ca. 30-50 job- og uddannelsesparate unge borgere pr. socialrådgiver

Kontanthjælpsområdet for ledige aktivitetsparate borgere under 30 år:

Ca. 25-45 aktivitetsparate unge borgere pr. socialrådgiver

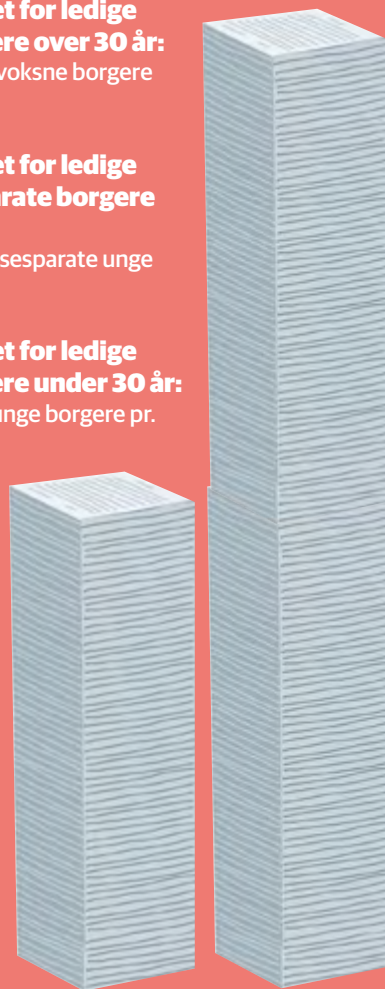
Sygedagpenge- området:

ca. 35 - 50 sygemeldte borgere pr. socialrådgiver

Området for ressour- ceforløb, vurdering af FØP og fleksjob:

Ca. 30-45 borgere med nedsat arbejdsevne pr. socialrådgiver

Kilde: Socialraadgiverne.dk/sagstal

”Uden en overenskomst ville mine arbejdsvilkår ikke være sikret på samme måde.

Christina

”Overenskomsten er med til at sikre ordentlige arbejdsforhold.

Kasper

Kig efter OK-mærket, når du vælger fagforening

OK-mærket er din sikkerhed for, at du har valgt en fagforening, der indgår overenskomster med arbejdsgiverne og kender dit fag og din branche. Så kan du koncentrere dig om alt det, der betyder noget for dig.

”Det er vigtigt, at fagforeningen forhandler overenskomsten, for ellers ville vi ikke have de vilkår, vi har nu.

Julie

ok-mærket.dk

Podcast

Et råb om hjælp

Den 29. august 2016 forsøgte Lukas at tage sit eget liv ... dengang var han kun 12 år gammel. En ny podcastserie på tre episoder undersøger gennem snak med Lukas' mor og forskellige eksperter, hvad der ligger bag, når et barn på bare 12 år forsøger at tage sit eget liv.

Lukas har særlige behov. Det vil sige, at han er kognitivt udfordret. Han har brug for, at der bliver taget nogle særlige hensyn til ham, for eksempel i skolen. Men Lukas får ikke den skolegang, han har

brug for, og tingene begynder at skride for ham. Skolen bliver ved med at finde på nye tiltag, der lige skal afprøves på trods af, at Lukas har en autisme-diagnose. Først da han forsøger at tage sit eget liv, begynder skolen at lytte.

Medvirkende: Gitte, mor til Lukas. Esben Kullberg, direktør i LigeVærd. Britt Morten, forsker inden for selvmordsforebyggelse. Ida Koch, psykolog og ekspert i selvmordsadfærd.

Selvordstanker blandt børn og unge med særlige behov

Af Lasse Mors i samarbejde med LigeVærd.

Varighed: 25 min.

Lyt med på [spreker.com](https://www.spreker.com)

Podcast

Velfærdsstaten efter corona - ifølge Mads Bilstrup

Af Velfærdsprofeten, Københavns Professionshøjskole
Varighed: 11 min
Lyt med på share.transistor.fm

Podcast

Hjælp mig - jeg slår min kæreste

P1 Dokumentar
Af Cecilie Nisgaard og Stine Gliese.
Montering og lydtegn: Marie Kildebæk
Varighed: 27 min.
Lyt med på [dr.dk/radio](https://www.dr.dk/radio)

Faglighed i spil

Når lovgivningen bliver suspenderet, får fagligheden lov til at råde. Isolation kan forværre psykisk sygdom, så vi har et stort arbejde foran os med at genetablere kontakten til mange udsatte borgere. For nogle grupper kan det være en lettelse at tage en samtale over computeren hjemme i de trygge rammer. Det er nogle af de erfaringer, som socialrådgiverne har gjort sig under corona-krisen, fortæller socialrådgivernes formand.

Voldsmænd i kø

Line er lige nået op ad trappen til Patricks lejlighed, da de kommer op at skændes. Patrick er vred. Han tager fat i en reol og kyler den ned ad trappen. Så skubber han Line samme vej. Flere af Patricks forhold er gået i stykker på grund af vold, så nu vil han have hjælp. Men da han rækker ud efter hjælpen, får svaret ham til at miste modet. Foran ham står 157 andre voldsmænd i kø.

Mødrehjælpen stiller op for børnefamilier i dit lokalområde

Vil du være med?

Nu har du muligheden for at blive en del af et stærkt og ambitiøst fællesskab i en af Mødrehjælpenes mange lokalforeninger.

Hjælp os med at sætte retningen for lokalforeningens arbejde.

Læs her, hvordan du kommer i gang
moedrehjaelpen.dk/frivillig

"Det er frustrerende, når jeg er underlagt lovgivning, som går direkte imod min faglighed."

Jeppe Rohde Fransson er socialrådgiver i Gladsaxe Familieafdeling.

Af Jeppe Rohde Fransson
Foto: Lisbeth Holten

En mail tikker ind. Det er en underretning i en af mine sager. Jeg kan allerede mærke nervøsiteten og angsten stige. Hvis det er en underretning om skolefravær, kan jeg være nødt til at tage børnepengene fra familien. Jeg ved bare, at det vil ødelægge vores samarbejde. Et samarbejde, jeg har brugt en del tid på at etablere og pleje.

Det er frustrerende, når jeg er underlagt lovgivning, som går direkte imod min faglighed. Fattigdom er en stor risikofaktor for de børn, vi forsøger at hjælpe. Og når vi tager børnepengene fra deres forældre, fordi børnene har svært ved at komme i skole, er vi med til at skabe sociale problemer. Det er ikke derfor, jeg blev socialrådgiver.

Hvordan fortæller jeg forældre, at nu kaster jeg en håndgranat ind i et utroligt

skrøbeligt fundament, deres økonomi, men gør det for at hjælpe dem? Det vil jeg umuligt kunne fortælle dem og samtidig være oprigtig.

Jeg kan selvfølgelig smide min ledelse og politikerne ind under bussen. Fritage mig selv for ethvert ansvar, selv om det er mig, der kaster håndgranaten. En menig soldat, der blot adlyder og parerer ordre fra højere magter. Samtidig er jeg ambassadør for kommunalbestyrelsen. Jeg udmønter lovgivningen på vegne af de politikere, som borgerne har valgt til at repræsentere sig. Det er en del af stillingen som socialrådgiver – kan jeg så bare fralægge mig ethvert ansvar?

Det krydspres er til evig frustration, og det kan være umuligt at navigere sig ud af. Så må jeg hjælpe familien med at rydde op efter den katastrofe, jeg selv har skabt. ♦

KONTAKT

Telefonerne er åbne man-fre kl. 9-14,

SEKRETARIATET

Dansk Socialrådgiverforening
Toldbodgade 19B, 1253 København K
Tlf: 70 10 10 99
ds@socialraadgiverne.dk

REGION NORD

(dækker Region Nordjylland
og Region Midtjylland)
**Dansk Socialrådgiverforening
Region Nord**
Søren Frichs Vej 42 H, 1.th
8230 Åbyhøj
Tlf: 87 30 91 91
ds-nord@socialraadgiverne.dk

Kontoret i Holstebro

Fredericiagade 27-29,
7500 Holstebro
Tlf: 87 30 91 91
ds-nord@socialraadgiverne.dk

Kontoret i Aalborg

Hadsundvej 184 B
Postboks 764, 9000 Ålborg
Tlf: 87 30 91 91
ds-nord@socialraadgiverne.dk

REGION SYD

(dækker Region Syddanmark)
**Dansk Socialrådgiverforening
Region Syd**
Vesterballevej 3A, Snoghøj
7000 Fredericia
Tlf: 87 47 13 00
ds-syd@socialraadgiverne.dk

Kontoret i Odense

Lumbyvej 11, opgang C, 2.th.
Postboks 249, 5100 Odense C
Tlf: 87 47 13 00

REGION ØST

(dækker Region Hovedstaden
og Region Sjælland)
**Dansk Socialrådgiverforening
Region Øst**
Kornerups Vænge 12, 2,
4000 Roskilde
Tlf: 33 38 62 22
ds-oest@socialraadgiverne.dk

ARBEJDSLØSHEDSKASSEN (Jobformidling)

FTF-A (hovedkontor)
Snorresgade 15, Boks 220
0900 København C
Tlf: 70 13 13 12

PENSIONS KASSEN

PKA
Administration
Tuborg Boulevard 3, 2900 Hellerup
Tlf: 39 45 45 40

For øvrige kontaktoplysninger
henvises til hjemmesiden
socialraadgiverne.dk
Se under "Om DS" eller under
"Medlemsgrupper".

KALENDER

Læs mere om arrangementerne på socialraadgiverne.dk/kalender.

Nogle af arrangementerne foregår som online-møder via Zoom eller som webinarer, hvor de tilmeldte får sendt et link.

SEPTEMBER

21. september, online
28. september, København
29. september, Fredericia

Autorisation

DS inviterer til fyraftensmøder, hvor næstformand Ditte Brøndum på vegne af hovedbestyrelsen lægger op til debat om muligheder og begrænsninger ved forskellige autorisationsmødder.

23. september, København

DS København

Dansk Socialrådgiverforening København holder generalforsamling i DGI-byen med indskrivning fra kl. 15.30.

24. september, Fredericia

Fokus på revalidering

Faggruppen Revalidering holder temadag om den nye beskæftigelsesreform.
Tilmeldingsfrist 17. september.

25. september, Odense

Selvstændige socialrådgivere

Sektionen for selvstændige holder temadag med psykolog Per Isdal om "Medfølelsens Pris".
Tilmeldingsfrist 14. september.

28. september, Aalborg

Fra studie til job som nyuddannet socialrådgiver.

OKTOBER

1. oktober, online
Netværksmøde for ledige socialrådgivere: De nyeste teorier og metoder indenfor børneområdet.

2. oktober, Skørping

DS Region Nord holder generalforsamling.

2. oktober, Middelfart

DS Region Syd holder generalforsamling.

3. oktober, Valby

DS Region Øst holder generalforsamling.

6. oktober, København

Seniorer spiser frokost på Restaurant Karla kl. 12.

7. oktober, Odense

Børn, Unge og Familier

Faggruppen holder temadag med oplæg og debat om, dokumentation i vores arbejde. Generalforsamling afholdes midt på dagen.
Tilmeldingsfrist 15. september.

8. oktober, Odense

Stof

Faggruppen Stof holder temadag om forældre med rusmiddelbrug samt generalforsamling.
Tilmeldingsfrist 20. september.

8. oktober, Odense

Brugerinvolvering

Faggrupperne Hjemløse, Psykiatri og Stof holder fælles temaeftermiddag om brugerinvolvering.
Tilmeldingsfrist 1. oktober.

26.-27. oktober, Vejle

TR-uddannelse: Skab forandringer på din arbejdsplads i staten.

27. oktober, Aarhus

3. november, Aalborg
10. november, Holstebro

På vej mod en ny hovedlov? Fyraftensmøde med status på rollen som koordinerende sagsbehandler – set i et borgerperspektiv.

27. oktober, Aalborg

28. oktober, Holstebro

Fyraftensmøde med psykolog Bo Snedker Boman om begrebet omsorgstræthed.

28. oktober, Viborg

Kursus for nyvalgte TR-suppleanter i DS Region Nord.

28. oktober, Fredericia

Fælles møde for kommunalt og regionalt ansatte TR i DS Region Syd.

28. oktober, Taastrup

Kursus for nyvalgte TR-suppleanter i DS Region Øst.

NOVEMBER

3. november, København

Seniorer spiser frokost på Restaurant Karla kl. 12.

6. november, Aarhus

13. november, Aalborg

27. november, Holstebro

Banko! Region Nord inviterer til bankospil og hyggeligt samvær med kolleger.

11. november, Fredericia

TR-møde for Professionshøjskolerne.

11. november, Middelfart

Faggruppen Alkoholbehandlere holder generalforsamling og temadag om søvn med søvnvejleder Michael Rasmussen.

12. november, Taastrup

AMiR i Region Øst: Temadag om arbejdsskader.

16.-18. november, Vejle

TR-grunduddannelse hold 2003.

18. november, Fredericia

AMiR i Region Syd: Temadag om arbejdsskader.

20.-21. november, Aarhus

Repræsentantskabsmøde 2020.

23. november, Kolding

Medlemsmøde: "Konfliktbehandling og kommunikation i praksis".

24. november, København

Møde for TR i Kriminalforsorgen.

30. november - 1. december, Vejle

TR-overbygning: Øvede forhandlere.

**BØRNS
VILKÅR**

SAMMEN STOPPER VI SVIGT

Bliv ambassadør for Børns Vilkår

Vil din kommune være med til at tilbyde børn en bisidder fra Børns Vilkår? Du har nu mulighed for at blive ambassadør for Børns Vilkår og udbrede kendskabet til vores bisidderordning på din arbejdsplads. Vil du høre mere? Så skriv til jecl@bornsvilkar.dk, eller ring på tlf. 24 59 32 87.

Hjælp til dig, der har børnesager i kommunen

Husk at en bisidder fra Børns Vilkår er gratis og er en hjælp for dig og barnet gennem hele sagsforløbet. Vi sikrer, at barnet er forberedt til samtalen, og forsøger at hjælpe barnet til at fortælle det, der kan være svært. Det giver en bedre børnesamtale for alle og gør dit arbejde nemmere.

Læs mere på bornsvilkar.dk/bisidning, eller ring til bisidderne på 35 55 55 59